

Acc. 4122

Acc. No 4122

2201

Dec. 17. 1895

17/12/95

4122

Acc 4122

Acc. 4122
Date

صفتها مکین کا فضل خلائی و اس
ہو ن ساج مکین ن ن ن ن ن ن ن

طبع می مشی لکھنؤ مقبول حضانہ
طبع می مشی لکھنؤ مقبول حضانہ

وتمت من اجرة الدواوين على يد كاتب
 وقت بعد ان اتمت من اجرة الدواوين
 كذا وكذا وكذا وكذا وكذا وكذا
 وكتبه في شهر ربيع الثاني سنة ١٢٨٥
 في دار الخزانة العامة

ARSHI LIBRARY
Nampally, Hyderabad.

کتابخانه
عمر شاهی
نامپلی
حیدرآباد

قصائد عربیہ

بسم اللہ الرحمن الرحیم

وتمت من اجرة الدواوين على يد كاتب
 وقت بعد ان اتمت من اجرة الدواوين
 كذا وكذا وكذا وكذا وكذا وكذا
 وكتبه في شهر ربيع الثاني سنة ١٢٨٥
 في دار الخزانة العامة

فلما طغى الماء استطال على السكوى تمنيت لو كانت تسر على قبرى احب له من عيش منقبض الصدى اليك فما شكوى من مرض تبرى وهذا فراق لا يعالج بالصبرى وذلك ما ليس يدخل فى المحصرى روس الاسارى تخم كن من السكوى مدافع فى الميزاب تشك فى البحرى على العلماء الراشحين فى الهجرى ولم ارعدوا ان السفيه على النجرى	صبت ويخفى المدافع لايجرس نسيم صبا بعد اذ بعد حرا بها لان هلاك النفس عند اولى النهى زجرت طيبا حسن بنضى مداويا لزمت اوطار احيث كنت مفارقا ولا تسالن عما جرى يوم حصرهم اذ يرت كوس الموت حتى كانه فقد تكلت اثم القرأى ولكعبت بلب جدر المستصرية ندية نواب دهر ليتنى مت قبلهما

وتمت من اجرة الدواوين على يد كاتب
 وقت بعد ان اتمت من اجرة الدواوين
 كذا وكذا وكذا وكذا وكذا وكذا
 وكتبه في شهر ربيع الثاني سنة ١٢٨٥
 في دار الخزانة العامة

ضفان حول المار تلعب فرقة
 تراجمت الغربان حول رسومها
 ايا احمد المعصوم لست نجس
 وبنات عدن حقت بمكاره
 تنال طيب العيش في مقعد الرضا
 ولا فرق ما بين التسهيل وميت
 تحية شتاق والفت حريم
 هنيئا لهم كاس المنية مترعا
 فلا تحسبن الله مخلف وعده
 عليهم سلام الله في كل ليلة
 ابلغ عن امر اخلافت رتبة
 فليت صماحي صمم تبسل استماعه
 غدون خفايا السببات على السبي
 لعمر كلو عانت ليلة فقرهم
 وان صلب الاسر يوم قيتامه
 مستصرخ بالمرودة فالنصر وا
 يساقون سوق المغر في كبد الفسلا
 جلبين سبايا سافرات وجوهها
 وعرة قطور ابر في كل منسر

اصبر على هذا ويونس في القمري
 فاصحت الغفار لازمة الوكري
 وروحك في الفردوس عسر مع امير
 فلا بد من شوكة على فنن البسر
 وقع حيف الدنيا طائفة البشر
 واقتت حيا بعد يسك في البحر
 على الشهداء الطاهرين من الورع
 وما فيه عند الله من اعظم الاجر
 بان لهم وار الكرامة والبشر
 بمقتل زور اذ اني مطلع الفجر
 بلهم انظروا ما كان عاقبة الامر
 بهتك اساتير المحارم في الاسر
 رخائم لا يستطيع شيئا على البحر
 كان الغداري في الذم شيب تسر
 على امم شعث يساق الى الحشر
 ومن يصرخ العصفور بين يدي صفر
 غرائز قوم لا يعودون بالرحمة
 كواعب لا تبرزن من حبل الخدر
 يصيح باولا والبر انك من بشر

منه في المعاجز والكرامات
 من في الدنيا من لا يحيط به
 من في الدنيا من لا يحيط به
 من في الدنيا من لا يحيط به

كان شياطين القيد تفلت
 قال عن البعد اعد من تفلت
 نفوذ يغفوا الله الى
 حاجت من قطر البلاد فستحل
 باو تعا من خراسان
 فعاو كمالا نزول عن البدر
 الامم تضارب الزمان وجور
 يكفنا ما لا يطيق من الامر
 الى الله اننا ننتظر بعد
 لان مصاب الزيد من جهة العمري
 اذا كان لا تان عند خطوبة
 يذول الغني طوبى بملكها لظمت
 الا انما الايام تفرج من الفضا
 ولم تملك الامم كونهما فقس
 ورايك يا غفورا من جن الفضا
 وانت مخطا لا تيقن ولا تدر
 كفاية ابل البدر وطلعت الشمس قال

فلا تنظرن الناس بالنظر الذي
 اذا كان عند الموت لا فرق بين
 ملك الموت في الدنيا والآخر
 اذ كان عند الموت لا فرق بين
 ملك الموت في الدنيا والآخر
 اذ كان عند الموت لا فرق بين
 ملك الموت في الدنيا والآخر

فليس عني الموت يا دهرني غصني
 والآن علمي في غصني
 غصني عني الموت يا دهرني غصني
 والآن علمي في غصني
 غصني عني الموت يا دهرني غصني
 والآن علمي في غصني

فمحنة لکنها الکلب ذوالنطق
 لکان جديراً بالتعاطف والکلب
 وان لم تکن والعصر انک لفي حشر
 بسم القاطب معانقة الستر
 لدار غدا ان کان لا بد من حشر
 وانک يا مغرور تحسب للفخر
 ومن علينا باجميل من الستر
 بدولة سلطان البلاد ابلى بحر
 عزيزاً ومجوباً كيوسف في مصر
 وايدة المولى بالوتية النصر
 وحسن نبات الارض من كرم لهند
 لقال آلمى اشد بدولته ازهر
 وذلك لان اللب يحفظ بالقتل
 بمالعة السعدى في نكت العشر
 ولو كان عندى ما يقابل بالحر
 ومتجوا القول الجيسل من الجبر
 فانثا هذا في قضيتة ما يجرى
 وما حسنت منى مجاوزة القدر
 وان کان لی ذنب یکفر بالعدو

وجارية الدنيا فتوة كفت
 ولو ان ذوال مال من الموت خاليا
 رجت الهدى ان كنت عال صلاح
 كما قال بعض الطاعنين لقرنه
 اتخر الدنيا قرا كسا سى
 على المر عار كشرة المال بعده
 عفى الله عما مضى من جريرة
 وضان بلاد المسلمين بلطف
 ملك على في كل بلدة اسم
 لقد سعد الدنيا بدوام سعده
 كذلك تنشر لينته هو عرفت
 ولو كان كسرى في زمان حيا
 بشكر الرعايا صين عن كل فتنة
 يبالغ في الاحسان والعدل والتقوى
 وما لشعرايم الله لست بمذرع
 هنالك نقادون علما وخبره
 جرت عبراتي فوق خدي كاية
 ولو استقتنى سادة جل وتدرهم
 وفي لسط يا قوت وعمل وزجاجة

والآن علمي في غصني
 غصني عني الموت يا دهرني غصني
 والآن علمي في غصني
 غصني عني الموت يا دهرني غصني
 والآن علمي في غصني

القصيدة المشابهة
 في الموعظة والتسليم

عيب عني وعدوان على الناس
 اذا غطت وعلبي حليقة
 عسف عني وحبك بيت
 عسف عني وحبك بيت
 عسف عني وحبك بيت

فليس عني الموت يا دهرني غصني
 والآن علمي في غصني
 غصني عني الموت يا دهرني غصني
 والآن علمي في غصني
 غصني عني الموت يا دهرني غصني
 والآن علمي في غصني

وہل يقوم علی جزائیم فقی
 اذ ارحمت عبیداً احتوائم مسلماً
 اصبح بجوہک یا مولای عن زلزل
 واحشرنی اعمی ان استوجبت لایة
 ان یغفر الله لی من حراتہ سکفت
 لا تحشرنی عیناً یوم النشور ولا
 ان یغفر الله ذنبا کنت فاعلم

لم یستطع جلدانی حسروہا
 فی الحشر یا رب فارحمی لافلاک
 رغماً لا یلمس لانشئت باہلاسی
 لئلا تقض بین جراتی وجلاسی
 فما علی الخلق یا بشری من الیاس
 تقضنی فی بین حیرانی وجلاسی
 فما علی الخلق یا بشری من الیاس

القصیدۃ الثالثۃ فی مدح نور الدین ابن صلیب

ما دام فی شرح الغزلان فی الواو
 وعلم بان امام المرید بادیه
 یا من تملک مالوف الدین غدو
 وانما مثل الدنیاء وزینتها
 اولاً محالۃ ثوب العمر شترغ
 ما لا بن آدم عند التمسیر لہ
 طوبی لمن جسع الدنیا وفرتها
 کما یقن ان الوقت منصرف
 وربما بلغت نفس بجودتها
 رکب الحجاز تجوب البر فی طمع
 جدوا یتسم وتواضع واعف عن زلل

احذر لقوتک صید ابن صلیب
 وقاطع البر محتاج الی التزاد
 بل یظن صحیح اعتل بالعاو
 سیج تمر باکام واطو او
 لا فرق بین سقلاط وباد
 الا وینزلہ حب القضاو
 فی مصرف الخیر لا باغ ولا عی
 ایقن بانک محصور لیعدو
 ما لا یبلغہ تسلیل عبدا
 والبر حسن طاعات واوزاد
 وانفع غلیلک وانفع غلۃ الصاو

وہل یقوم علی جزائیم فقی
 اذ ارحمت عبیداً احتوائم مسلماً
 اصبح بجوہک یا مولای عن زلزل
 واحشرنی اعمی ان استوجبت لایة
 ان یغفر الله لی من حراتہ سکفت
 لا تحشرنی عیناً یوم النشور ولا
 ان یغفر الله ذنبا کنت فاعلم

وہل یقوم علی جزائیم فقی
 اذ ارحمت عبیداً احتوائم مسلماً
 اصبح بجوہک یا مولای عن زلزل
 واحشرنی اعمی ان استوجبت لایة
 ان یغفر الله لی من حراتہ سکفت
 لا تحشرنی عیناً یوم النشور ولا
 ان یغفر الله ذنبا کنت فاعلم

یا سید الناس جدنا سیّد
 الیک الا اذ اذنت اسماوی
 انی اصطفیتک دون الناس قلبی
 اولاً لای شہد اعین ان بان
 وم یاساب بجو العرش منبسط
 واطو او کما کون الحصار والیاو
 یام الخیر اذ ان صلت لہا
 لا زلت فی سعة الدین وعتس

القصیدۃ الرابعۃ فی مدح نور الدین ابن صلیب
 ما دام فی شرح الغزلان فی الواو
 وعلم بان امام المرید بادیه
 یا من تملک مالوف الدین غدو
 وانما مثل الدنیاء وزینتها
 اولاً محالۃ ثوب العمر شترغ
 ما لا بن آدم عند التمسیر لہ
 طوبی لمن جسع الدنیا وفرتها
 کما یقن ان الوقت منصرف
 وربما بلغت نفس بجودتها
 رکب الحجاز تجوب البر فی طمع
 جدوا یتسم وتواضع واعف عن زلل

انقصیدہ الساتر

انقصیدہ الناس و انقصیدہ العبدان

انقصیدہ العبدان و انقصیدہ الناس

انقصیدہ الناس و انقصیدہ العبدان

انقصیدہ الناس و انقصیدہ العبدان

الا اني شغفت بن جسا
ولو انكرت حالي ليس تنخف
تساب بالقيمت سر حالي
لقد خملت صروف الدهر غرمي
نصت السير في الدنيا انطلاقاً
ولا زمني لزام الصبر حسي
من استحي بجاه عليل قدر

وكيف الحق استر باجحو
تغير ظاهري اوني شهو دي
والالم تكن شدت جلودي
علي جرف الفقار وقطع بيب
فاوتقني المودة بالتسيو
سعدت بطلعة الملك السعيد
لقد اوى الى ركن شديد

انقصیدہ السابعة

امطلع شمسي باب دارك ام بدر
انيس ولم تجس الى بنظرة
اكاواو تمشي لدس تجتسرا
تواريت عني باحجاب مغاضبا
اما مرني بالصبر عنك جلادة
الم ترني احدي يدي منسطحا
اباح دمي خسر اوسم ضاحكا
ورب صديق لامنني فم وواوه
امير الهوى ان شئت فاصح شكايه
ومن شرب الخمر الذي افاضته

اقدك ام غصن من البان لا اوري
مالك عني لا تكبرن على الفقرى
اموت و احيى ان مررت على شجرة
واهل يتواري نور وجهك باخذ
وعندي مرام شيطيل على الصبر
اليك واخرى من يد على صدر
عسى يرحم الله التسهيل على الشجرى
الم يره يوم ما فيه وضحي غدر
وان شئت فاصبر لافلاك من لاسر
الى اعذ شره لفيق من اسكر

انقصیدہ الناس و انقصیدہ العبدان
انقصیدہ العبدان و انقصیدہ الناس
انقصیدہ الناس و انقصیدہ العبدان
انقصیدہ العبدان و انقصیدہ الناس
انقصیدہ الناس و انقصیدہ العبدان
انقصیدہ العبدان و انقصیدہ الناس
انقصیدہ الناس و انقصیدہ العبدان
انقصیدہ العبدان و انقصیدہ الناس

انقصیدہ الناس و انقصیدہ العبدان
انقصیدہ العبدان و انقصیدہ الناس
انقصیدہ الناس و انقصیدہ العبدان
انقصیدہ العبدان و انقصیدہ الناس
انقصیدہ الناس و انقصیدہ العبدان
انقصیدہ العبدان و انقصیدہ الناس
انقصیدہ الناس و انقصیدہ العبدان
انقصیدہ العبدان و انقصیدہ الناس

انقصیدہ الناس و انقصیدہ العبدان
انقصیدہ العبدان و انقصیدہ الناس
انقصیدہ الناس و انقصیدہ العبدان
انقصیدہ العبدان و انقصیدہ الناس
انقصیدہ الناس و انقصیدہ العبدان
انقصیدہ العبدان و انقصیدہ الناس
انقصیدہ الناس و انقصیدہ العبدان
انقصیدہ العبدان و انقصیدہ الناس

خرفان من سبب بانی است که در این عالم
 شرف و محنت را در این عالم
 غلامی بطلبی که در این عالم
 شرف و محنت را در این عالم

و اما کان قلبی غیر محتجب الهوی	قد اتته عینی بالعرض و رولت
الم تر فی روضه اکبت کلما	ورب مطر سحب العیون قبلت
اما کان قتل اسلمین محسرا	کمی التدمر انخی کیف استحلت

و هانس السعدی انک تحیته	
تبلغم یح اصباحیث حلت	

القصة العاشرة

ملک الهوی قلبی و جاش صغیراً اصححت علی ید العزام طویلة یا ناقلاً عنی باسنه صابر من منصفه ممن یقدر جوره لم تر ضنی عبداً و بین عشیرته یا سائلاً عن یوم صدر حیلهم لم یجس الركب فی وادخل عطش و در الاساری ان یفک و ثاقم ان جابر رجل ستعین بمسرة کم الفی سیف القه و در نجانب بل یطش من اصیر نار جوا نخی و کوا عیب انجیل استون کو عنا	و نهی المودة ان اصبح نفیسراً و ذراع صبری لا یزال قصیراً لقد اقریت علی قولاً زوراً قولاً و یجعل طاعة تقصیراً ما كنت ارضی ان اکون اسیراً ما کان الالیس و یجور را الا جمعت من البکار عن دریا و ذری وانی لا ازال اسیراً انی جلب اذن لم یجده نظیراً فیغری فی کحل العیون غموراً و معالم الاحباب تلغ نوراً و ابله الحی الکفتم بدوراً

و اما کان قلبی غیر محتجب الهوی
 الم تر فی روضه اکبت کلما
 اما کان قتل اسلمین محسرا
 و هانس السعدی انک تحیته
 تبلغم یح اصباحیث حلت
 القصصة العاشرة

قطع المساکین و احتسب الشقة
 یفوق الاربعة لا یحزن
 و بسبب الالهة الشفوة
 ان لم یکن فی کاس
 سوا المارة فی کاس
 حلو الودکان اجمیب مدیا
 سحره فی خاب من الود

ان تصیبه الله بالحبوب
 و ان تصیبه الله بالحبوب
 و ان تصیبه الله بالحبوب
 و ان تصیبه الله بالحبوب

فيا ليت شعري ائى ارض ترحلوا
وكرت ياباى الوصل واشتياق باطنى
مجلسنا يكلى منازل جنات
نقلبى هوى كالنمل باصلاح لم يزل
فلا تحسبن البعد يورث سلوة
وجلباب عمدى لا يرث جد يد
سقى سحب الوسمى قيطان احكمكم
منازل سلمى شوقى كابرسته

فيا ليت شعري اى ارض نزلوا
وكرت ليا الى الوصل واشتياق باطنى
مجلسنا يكى من منازل جنات
نقلنى هوى كالنمل ما يصاح لم يزل
فلا تحسين البعد يورث سلوة
وجلباب عهدى لا يرث جدیده
سقى سحب الوسمى قيطان ارضكم
منازل سلمى شوقتنى كاهنتر

بیت مقلۃ السعودی ما ذکرنا

و اطیب مائیکے الدیار غریبہا

القصيدة الثانية عشر

ولم يطق حجرة القاسى بقايه
على اى نعطيه من راحيه
لكننى ظلام ليس قل قنيه
والبعد لم يرج الا من مواليه

جاء الشراء ببر ولا مسرورة
وع الباب وعلى استر يا أسفا
لا لكان عندي ولا يكون مدارجا
ارجوك مولاي فيما يقدرني الـ

المقصود الثالث عشر *

وزرای من شرط وجدی ایلم
و نهار الفراق لیل بیم

فلاح شرار الحى و هب النسيم
ان ليل الوصال صبح مضى

و بین دین و دنیا محی پیدا جوہا
فما جند ملک الیما فی طیبہما
و فی مدح و آرا الحلة کو محض
تقرض احشائی و تخفنی و قیمتی
فما رغامی لیس یطفی لیسہما
و روضتہ جی لا یخفف طیبہما
و ان لم یکن طوفان عینی شیوہما
و ما ضرر سلمی ان سخن کسبہما

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

بیت مقلۃ السعودی ما ذکرنا

و اطیب مائیکے الدیار غریبہا

القصيدة الثانية عشر

ولم يطق حجرة القاسى بقاىه
على اى نعطيه من راحيه
لكننى ظلام ليس قل قنيه
والبعد لم يرج الا من مواليه

جاء الشراء ببر ولا مسر ولا
وع الباب وعلى استر يا أسفا
لاكا تن عندي ولا يكون مدارجا
ارجوك مولاي فيما يقدرني الـ

المقصود الثالث عشر *

وزرای من شرط وجدی ایلم
و نهار الفراق لیل بیم

فلاح شرار الحى و هب النسيم
ان ليل الوصال صبح مضى

انکلی سیم و طم ارض است
ایملفی نیل و طم ارض است
طیات و بعد از این
طیات و بعد از این
طیات و بعد از این
طیات و بعد از این
طیات و بعد از این
طیات و بعد از این

[illegible]

جلد ۱
 مع نور البصائر
 کل من پیغمبر فوید
 شریعتی اسلام
 یحییٰ

التقصيدة الرابعة
على طائفة من طلبة
العلم في دار المعلمين
بمدينة القاهرة
في سنة ١٣٠٠

۹
سبکی منتقن الماجفان لم یزنا الذی
وان عهد واسفان الغیب

میں نے تم کو اپنے دل سے نکال دیا ہے
اور تم کو اپنے دل سے نکال دیا ہے
اور تم کو اپنے دل سے نکال دیا ہے
اور تم کو اپنے دل سے نکال دیا ہے

وہی صمد بن محمد بن علی بن عبد اللہ
بن یونس بن علی بن عبد اللہ بن علی بن عبد اللہ

الفصید
بشی جمع شملی بحیت القلب
وکیف خلاص القلب من برب
نحن الذی هم یحمی صلب الف
تیسرے باب

و كيف خلاص القلب من جمع شغلي
تيسر بسلام الفؤاد بلا عيب
بجانب خلع الويل والهم جامل
وفارق منى و الخيال لم يزل
عليك بعيد اليوم والليل
اليك يعطى الزمان بجبابه
نبي جانبا العجايب الكواكب

انج من الالبابى كلبا عدا
 شئت يا عادولى قتلنا وقلنا
 انقصيدوا التاسعة عشر

انقصيدوا التاسعة عشر
 انقصيدوا التاسعة عشر
 انقصيدوا التاسعة عشر

انقصيدوا التاسعة عشر
 انقصيدوا التاسعة عشر
 انقصيدوا التاسعة عشر

وقد ملكت نفسى بديله الهوى
 ايه ما القى بيوم قيسامة
 وان صبح القمر صحايمته
 ارى سحبا في الجوى طر لو لو
 الام رجاني فبك والبعد مانع
 ومن ذى الذى يشاق ونبخته
 عزيز على السعدى فرقة حسب

وكم قلت فيما قبل يا شمس راقى
 وسيل وموعى باتشالكواكب
 لفقه اجباني نصرته ناعب
 على الروص لكن على كفا حسب
 وكيف اصطبارى عنك الشوق جانى
 ومع النار مشواى وانت معاقبة
 وطونى لمن ستمار عشر له رهب

انقصيدوا التاسعة عشر
 انقصيدوا التاسعة عشر
 انقصيدوا التاسعة عشر

وهذا كتاب لارسالة بعدة
 لقد صرح من شرح المودة كاتبة

القصيدة الثامنة عشر

قوما استقياني على الريجان والاش
 صبايحى العظام الميت ان لقطت
 وزنا نصحا فعلى الله بان مضطجع
 بات العقار وخذ عقلى مقايضته
 وحل الظلام لشمس في يد قمر
 روحى فدا بدن سبه للبحر ولو
 اقيت والناس جعبي في منازلهم
 حسن الشاني نظير يوم حبراني

اني على سطر ايام مضت اس
 على الثرى يقطه من مرشف اجا
 الا على يلا را الكاس الطاس
 لعل نيقدي من قيسد وسواس
 تجلج بوجه محراب شماس
 شيطا على قلب كالصفا الفاسى
 يقطان اذكر عهد النائم الناسى
 وعن شعرى تطيب وقت جلasy

انقصيدوا التاسعة عشر
 انقصيدوا التاسعة عشر
 انقصيدوا التاسعة عشر

انقصيدوا التاسعة عشر
 انقصيدوا التاسعة عشر
 انقصيدوا التاسعة عشر

انقصيدوا التاسعة عشر
 انقصيدوا التاسعة عشر
 انقصيدوا التاسعة عشر

ادب من اسرار کلام بعضی کلمات
 در این کتاب است و در این کتاب
 من افکار و ده

فقلت للناس من ذنبی فقلت لهم
 انما من ذنبی فقلت لهم
 انما من ذنبی فقلت لهم
 انما من ذنبی فقلت لهم

من افکار و ده
 دلائل خلق الشوق ما من فقل
 فی دوا غلبا قلبی لدرهم
 ایضا

قصائد عربیہ
 ۱۲
 انما دلال ان ذنبی فقلت لهم
 اجبت الراح والراح تغلب المشم
 التفتی فی الثنا یا بعد ابلک نظام
 یکنایا طالع الوصل تمیل شوقی
 تحت قصائد عربیہ

بل علمتم ببابل باروت
 عاذلی کف عن ملاس فیهن
 فرصدی و ما علی من الشوق
 بت استجمل الصباب علی الحب
 ترکته محاجت العین اعدوا
 اثر الدمع حین نظم شعری
 جمرات الخدود احمر فن قلبی
 انما لولا جنایة الطوفان کان
 الناقص لو اربعة کلکف
 عیل صبر علی حدیث غرامی
 و افتنانی بجم کل عسر ال
 برز و الراس بطلس شادان
 ابد الا افیق من سکر عیشی
 ایها الطاعنون من حی لیلی
 لک یا قاتلی من احس شطران
 دمت بالکعبیة الجمال عزیزا
 لانی ان ترکت لو حدیثی

علی ان تعلم الناس تحرا
 لقد جئت بالنطیحة مکرا
 اذالم تخط هذا الک خبرا
 و صحت بالصبا بانه معری
 بانما فی مهاجر النسیة فقری
 قائم للحدیث نظم انوشرا
 و یقین فی الجوانح جمرا
 فوادى الضعیف تحمل وزرا
 جورطالم و وزرا حنرا
 لو حکیت اجمال بکت صحرا
 بحر الناظرین بالوجد حبرا
 یا بهذا النسیم تحمل عطرا
 ان سقنی من المرائف حنرا
 عجی کف تستطیعون صبرا
 و خلث لابن یعقوب شطرا
 و بدی الهامون شغنا و غیرا
 فبائی الحدیث اشرح صدرا

قل عمر تصابیا و لعمری
 یحدث الله بعد ذلک امرا

کتاب قصائد فارسیه

شکر و سپاس و منت و عزت خدا
و او را غیب دان و نگدار آسمان
اقرار میکنی و جهان بر گشایش
گوهر رنگ خاره کند تو از صد
سبحان من بیتی و می و لا اله
باری ز سنگ چشمه آب آورد پدید
گاهی بسنغ ماسطه بر روی آب و
در بانی لطف اوست و گرنه سحابت
انشاء بطفک یا صانع الوحد
ارباب شوق و طلبت بیدارند و جوش
شبهای دوستان ترا انعم الصباح
یا دتور روح پرور و وصف تو و لفر
بی سکه قبول تو نقد عمل و غل
جایکه تیغ قهر بر آرد و مهابت
شاهان بر آستان جلالت نهاده
گر جمله را عذاب کنی و عطا دهم

پروردگار خلق و خداوند کبریا
رزاق بنده پرور و خلاق رهنما
یکتا و بیشت عالمیان پرورش دوتا
فرزند آدم از گل و برگ گل از گیا
الا هو الذی خلق الارض و السما
باری ز آب چشمه کند سنگ و دره سا
گلگون شفق کند و سرمه و جا
تا برین مشرق و مغرب کند سخا
فا غفر لنا بفضلک یا سامع الدع
اصحاب فهم و صفتت میسرند و پا
و انشب که بتیور روز کند ظلم المسا
نام تو غمزدای و کلام تو دلربا
بیخاتم رضای تو سی امل بها
ویران کند بسیل عرم جنت سیا
گر و نکشان مطاوع و کجسروان گدا
کس را مجال آن نه که آنچون این چرا

تا اگر بغیا و بی وفایی
 با پدر و مادر و خویش و
 و اخیان کردن که چو مرد
 نیکوای است که بنده بود
 با بانی بر سر این خیمه
 و طاعت خویش از قضا
 و غلبه بر دشمنان و
 و ای پادشاه که در این
 خیمه ایست چو پادشاه
 تا روز اول که در این
 خیمه ایست در کوه

در کوه و دشت بر سبمی صوفی بُدی
 پہلوی تن ضعیف کند پشت دل تو
 گر بروج و عاشق صادق زند تیغ
 مارا جو شداروی دشمن ایندیت
 چون شادمانی و غم دنیا مقیم نیست
 اشال ما به تنگی و سختی بمردہ اند
 غم نیست زخم خورده راه خدای را
 مابین آسمان و زمین جای عیش نیست
 عمرت برفت و چاره کاری ساختی
 کروارنیک بد بقیامت قرن است
 تاپیج وائہ نقشانے ہمہ کرم
 نا اہل را نصیحت سعدی چنانکہ است
 گوئی کہ ام سنگدل بن بند نشنود

گر میچ سودمند ہی صوت ہصفا
 صیدی کہ در ریاض ریاضت کند چرا
 گوید یکیش کہ مال سبیل است و جان فدا
 وز دست و دست گر ہمہ زہرست جہا
 فرعون کا سران بہ وایوت مبتلا
 ما خود چه لا تقیم بقشر لب اولیہ
 دردی چه خوش بود کہ ہمیش کند واد
 یکدانہ چون جد زمینان و دواسیا
 اکنون کہ چارہ نیست بہ بیارگی ہیا
 آن اختیار کن کہ توان دیدنش لقا
 تا ہیچ مایہ نستانی بخریت
 گفتیم اگر بسر مہ تفاوت کند غمے
 بر کوه خوان کہ باز بگوش آیدت صدا

فی مدح صاحب الشہید علا الدین جو

اگر مطالعہ خواہد کسی بہشت برین را
 شگفت نیست کہ اطمین بر کند گل نشین
 حکیم باز خدائی کہ صوت گل خندان
 سر کہ روی عبادت نہند بر درکش

بیا مطالعہ کن کو بنو بھار زمین را
 ہمان کہ صوت آدم کند سلاہ طین را
 درون غنچہ بسند و جو در شہین را
 مصوری کہ درون زخم نگاشت جبین را

در کوه و دشت بر سبمی صوفی بُدی
 پہلوی تن ضعیف کند پشت دل تو
 گر بروج و عاشق صادق زند تیغ
 مارا جو شداروی دشمن ایندیت
 چون شادمانی و غم دنیا مقیم نیست
 اشال ما به تنگی و سختی بمردہ اند
 غم نیست زخم خورده راه خدای را
 مابین آسمان و زمین جای عیش نیست
 عمرت برفت و چاره کاری ساختی
 کروارنیک بد بقیامت قرن است
 تاپیج وائہ نقشانے ہمہ کرم
 نا اہل را نصیحت سعدی چنانکہ است
 گوئی کہ ام سنگدل بن بند نشنود
 گر میچ سودمند ہی صوت ہصفا
 صیدی کہ در ریاض ریاضت کند چرا
 گوید یکیش کہ مال سبیل است و جان فدا
 وز دست و دست گر ہمہ زہرست جہا
 فرعون کا سران بہ وایوت مبتلا
 ما خود چه لا تقیم بقشر لب اولیہ
 دردی چه خوش بود کہ ہمیش کند واد
 یکدانہ چون جد زمینان و دواسیا
 اکنون کہ چارہ نیست بہ بیارگی ہیا
 آن اختیار کن کہ توان دیدنش لقا
 تا ہیچ مایہ نستانی بخریت
 گفتیم اگر بسر مہ تفاوت کند غمے
 بر کوه خوان کہ باز بگوش آیدت صدا
 فی مدح صاحب الشہید علا الدین جو
 اگر مطالعہ خواہد کسی بہشت برین را
 شگفت نیست کہ اطمین بر کند گل نشین
 حکیم باز خدائی کہ صوت گل خندان
 سر کہ روی عبادت نہند بر درکش
 بیا مطالعہ کن کو بنو بھار زمین را
 ہمان کہ صوت آدم کند سلاہ طین را
 درون غنچہ بسند و جو در شہین را
 مصوری کہ درون زخم نگاشت جبین را

بر اوج پند و خرد
گر جهان جای پند و خرد
نیت نیت ز سر صدق جهانی نیست
نیت نیت ز سر صدق جهانی نیست
مشاور و مخبر و ایام
عقل و عطف کرده و ایام
گزارنده و مجتهد و مصالح گوی
گزارنده و مجتهد و مصالح گوی
سعدی گویا بخندانی نیست
سعدی گویا بخندانی نیست
بهر کار و بهر کار و بهر کار
بهر کار و بهر کار و بهر کار

تکلف است که حاجت بشیر نیست یقین را
چه حاجت است که نباید آفتاب مهین را
تو شوخ دیدی مگس مین که برگرفته غنچین را
که دست معینت بران پای آسمان یوا
چنان محب و مریدم که نشسته با معین را
کران زبان که شد اشم از سیار مهین را
که تنگ چشم تحمل کند عذاب مهین را
شبه فروش چه داند بهای دشمن را
به از خدای نه مینی نگاهدار و معین را
که چون تو عاقل و شایسته پرور مهین را
که شاید اهل معافی که در خود کنندین را
جز آنچه پیش فرستد روز باز پسین را

مرد و انا بچمان و شفق از زانی نیست
 حیوان را خبر از عالم انسانی نیست
 کادمی را خبر از علت نادانی نیست
 نتوان دید و آئینه که نورانی نیست
 روشنا را بحقیقت شب ظلمانی نیست

[illegible]

ایضائی الموعظة والنصیحة

خوش است عمر درینا که جاودانی نیست
درخت قد صنوبر حشرام انسانرا
گلی است خرم خندان تازه و خوشبو
و دام پرورش اندر کنار ماورد هر
مباش غره و غافل چو میش سروریش
چه حاجت عیان را با شمع و بیان
که دام با بهاری وزید در آفاق
اگر ممالک روی زمین بدست آری
دل ای رفیق برین کار و نسر می بند
اگر جهان همه کامست دشمن اندر پی
چوبت پرست بصوت چنان شد مشغول
جهان ز دست بدادند و ستان خدا
نگاردار زبان تا بد و زخمت بمرند
عمل بیار و علم بکش که مرد اثر
طریق حق رود و هر کجا که خواهی باش
گفت نیاز بدرگاه منی نیاز بر آر
مخو رجونی ادیان کاود تخم کایشانرا

بس اعتماد برین نجر و زفانی نیست
دام رونق نو باو ده جوانی نیست
ولی امید ثباتش چنانکه دانی نیست
طمع مکن که در دوی مهربانی نیست
که در طبیعت این گرگ گله بانی نیست
که یوفاتی و در فلک نهانی نیست
که باز در عقبش آفت خزان نیست
بهامی دولت بگرد زنده گانی نیست
که خانه ساختن آیین کار وانی نیست
بدوستی که جهان جای کامرانی نیست
که دیگر خبر از لذت معانی نیست
که پای بند غنا را جز این جهانی نیست
که از زبان تیراند جهان بانی نیست
رهی سلیم تر از کوی بی نشانی نیست
که کنج خلوت صاحب دلان مکانی نیست
که کار مرد خدا جز خدای خدای نیست
امید خرم اقبال آن جهانی نیست

مکن که حیف بودست چو ازین
عالم انحصاری دست ازین
مکن که حیف بودست چو ازین
عالم انحصاری دست ازین

مکن که حیف بودست چو ازین
عالم انحصاری دست ازین

مکن که حیف بودست چو ازین
عالم انحصاری دست ازین

مکن که حیف بودست چو ازین
عالم انحصاری دست ازین

مکن که حیف بودست چو ازین
عالم انحصاری دست ازین

مکن که حیف بودست چو ازین
عالم انحصاری دست ازین

مکن که حیف بودست چو ازین
عالم انحصاری دست ازین

مکن که حیف بودست چو ازین
عالم انحصاری دست ازین

چرا ز حال قیامت می بیند بستی
بهشت می طلبی از گنج پیر پستی
گذر ز باطل و مردانه حق پرستی کن
باز چاره رفتن چو رهروان رقتند
بقطره قطره حرمت غلب خواهد داد

که حال بخیران سخت زار خواهد بود
بشست مثل پر پیزگار خواهد بود
ز حق پرستی بهتر چه کار خواهد بود
که سعدی از تو سخن یادگار خواهد بود
بدره ذره حلاوت شمار خواهد بود

فی السنیہ

روزی که زیر خاک تن مانهان شود
یار بلفضل خویش بخشای نبده را
بیچاره آدمی که اگر خود هزار سال
هم عاقبت چو نوبت رفتن بدور رسد
فرماید از آن زمان که تن مانزین ما
اصحاب را چه واقع ما خبر کنند
و بکس که مشفق است و دلش مهربان است
و آنکه که چشم بر رخ ما افکند طیب
گوید فلان شراب طلب کن که سودت
شاید که یک دور و زود گرمانده عمر ما
باران و دستان همه در فکر عاقبت
تا آن زمان که چهره بگرد ز حال خویش
و آن منج و در وجود نبوسه اثر کند

و انما که کرده ایم یکایک عیان شود
آندم که عازم سفر آسمان شود
مهلّت بیاید از اجل و کامران شود
با صد هزار حسرت از آنجا روان شود
بر بستر بونفد و ناتوان شود
هر دم کسی بر رسم عیادت روان شود
در بستن و و ابراین و آن شود
در حال ماچو فکر کند بدگمان شود
مارا بدان امید بسی در زیان شود
و آن یک دور و زبر بر سر سود و زیان شود
کا حوال بر جلونه و حال زچسان شود
و آن رنگ را غوائی باز عفران شود
کز لاغری بسان یکی ریمان شود

[illegible]

منی بجملة
منج ز نفس بآید و در
جان آید و پدید شود و در زمین شود
و پاک باشد و از همه آسمان شود
و از همه در این پنجده که خواجیه
آوازده در آه و فغان شود
و از همه آه و فغان

وزیر طاعت کتب خانی کتب خانی

۱۹
فصل فی

پوست و پنبه و کفن آرد و مودود
اورا و در آن ز کفن ماکین
آرد نقش مایه بگ

هم کی رود بصلح و مان شود

[illegible]

این کار را در وقت زوال آفتاب و در وقت زوال آفتاب
 و در وقت زوال آفتاب و در وقت زوال آفتاب
 و در وقت زوال آفتاب و در وقت زوال آفتاب

من تمام دنیا را

این کار را در وقت زوال آفتاب و در وقت زوال آفتاب
 و در وقت زوال آفتاب و در وقت زوال آفتاب
 و در وقت زوال آفتاب و در وقت زوال آفتاب

من تمام دنیا را

خواهد که باز بسته عقد فلان شود
 بس گفتگوی بر سر باغ و دکان شود
 در زیر خاک با غم و حسرت نهان شود
 آن نام نیز گم شود و بی نشان شود
 و آن جسم زورمند غمی استخوان شود
 و آن خاک خشت و شگش گل گران شود
 گاهی شود بهار و در گره خندان شود
 تنها زهر عرص قمرین روان شود
 در فصل هر فصله بجای روان شود
 در موقف محاسبه یک یک عیان شود
 یکسر سبک بر آید و یکسر گران شود
 آنجایی غمین و سبک شادمان شود
 هر کس از و گذشت مقیم جهان شود
 در خواری و عذاب ابد جاودان شود
 و احرار را عنایت حق سائبان شود
 بس قد بهیچ غیر ز بهیت گمان شود
 عشرت سرای جنت اعلامان شود
 بوی بهشت بشنود و نوجوان شود
 با صد هزار غصه تیرین هوایان شود

و آن همسر عزیز که از وعده دست نهفت
 میراث گیر کم خسرو آید بختجوی
 نامی ز ما بماند و آخر اے ناتمام
 و آنکه که چند سال برین حال بگذرد
 و آن صوت لطیف شود و حمله زیر خاک
 از خاک گورخانه ماحشتها بگذرد
 و دوران روزگار بگذرد و در پی
 تا روز رستخیز که اصناف خلق را
 حکم خدای عزوجل کائنات را
 از گفتن و شنیدن و از کرد و پای بد
 میزان عدل مضرب کنند از برای خلق
 هر کس نگه کند به بد و نیک خویشتن
 بندند باز بر سر و وزخ بل صراط
 و آنکس که از صراط بلرزد پای او
 اشرار را حرارت و دوزخ کند قبول
 بس رو بهیچ ماه ز خجلت شود سبباً
 بس شخص بینوا که در از علو قدر
 بس پیر ستمند که در گلشن مراد
 سلیمان اسیر نفس و هوا کاندان مقام

این کار را در وقت زوال آفتاب و در وقت زوال آفتاب
 و در وقت زوال آفتاب و در وقت زوال آفتاب
 و در وقت زوال آفتاب و در وقت زوال آفتاب

این کتاب را در سال ۱۰۰۰ هجری قمری در شهر تبریز
 در روز شنبه ۱۵ ذی القعدة ۱۰۰۰ هجری قمری
 در ماه رجب ۱۰۰۰ هجری قمری در شهر تبریز
 در روز شنبه ۱۵ ذی القعدة ۱۰۰۰ هجری قمری
 در ماه رجب ۱۰۰۰ هجری قمری در شهر تبریز
 در روز شنبه ۱۵ ذی القعدة ۱۰۰۰ هجری قمری

در و فرما فضل خوش تا قطره میم کرده
 ثنائی سید مرسل بی محترم گردد
 که بار قطره در حال دریای نعم گردد
 که در دروزه صوفی گرد صاحب کرم گردد
 تو درش چه دانی باش تا فردا علم گردد
 که چهل آن بود که خود بدانش بود حکم گردد
 بران در ویش صاحب دل کزین درم گردد

قمار اندر تن خاکی ز ابرخشت قطره
 امید حقست آری خصوص آنرا که در خاطر
 محمد کز ثنائی فضل و بر خاک هر خاطر
 چو دولت باید تمجید ذات مصطفی گویم
 ز بازاد کس اسعدی ز شرح علم او گفتن
 اگر تو حکمت آموزی بدیوان محمد و
 ز فقر جاودانی رست و صاحبان نیاشد

در وعظه و مدح مجدد الدین رومی

غلام هست آنم که دل برو نهد و
 که بازماند از دود جهان بنیکی یار
 زمین سخت نلکه کن چومی نمی بنساید
 همی بر آورد از پنج قامت شمشاد
 چو غوغا عمر نهاده است بر در حیرت باد
 بهار گاه خزان باشد و گهی مرداد
 پس از خلیفه نخواهد گذشت در بغداد
 ورت ز دست بخیزد چو سرو باش از آرد
 کسی که برگ قیامت ز پیشش نفرتاد
 همان ولایت کین خسروست ملک قباد

جهان بر آب نهاده است و زندگی بر باد
 جهان نماند و خرم روان آدینه
 سرای دولت باقی نفیم آخرتست
 که ام عیش درین بوستان که باد حل
 حیات عاریتی خانه است در رهیل
 بسی بر آید و بی مافرود شود خورشید
 بر آنچه میگردد و دل منه که و جله بسی
 گرت ز دست بر آید چو نخل باش کریم
 نسه بنیده حسرت ز پس نگاه کنند
 وجود خلق بدل میکنند و رنه زمین

نویبت بگلشن فلان دولت و دین
 پسر محمد و معالی جهان انوشیروان
 توان برادر صاحب دلی که یاد دارد
 با لیاقت و قوت زنده بخت زار
 روزگار تو ایام دست فتنه بخت
 همین تو در اقبال بر جهان بشار

درین عالم از خدای نیک
 دست خلق جهان را که از تو یکتا
 بس است عاقلست بی عیون از حیرت
 که عاقلست و عاقلست بی عیون از حیرت
 نفس آخرین بیامرزاد
 خدات در پیشی که بصدق دل گوئی
 تو هم زبان بر روان سعدی باد
 که زین خدای ابرو و سیال

این کتاب را در سال ۱۰۰۰ هجری قمری در شهر تبریز
 در روز شنبه ۱۵ ذی القعدة ۱۰۰۰ هجری قمری
 در ماه رجب ۱۰۰۰ هجری قمری در شهر تبریز
 در روز شنبه ۱۵ ذی القعدة ۱۰۰۰ هجری قمری
 در ماه رجب ۱۰۰۰ هجری قمری در شهر تبریز
 در روز شنبه ۱۵ ذی القعدة ۱۰۰۰ هجری قمری

صاحب عالم و عادل حسن الخلق حسین
چونکه در عرصه گیتی ست نظیرش
نیو انبوی و درویش نواری شو
ز کیمیا صفت تو انکس و ازین پیش
نام حاتم توان بدو ازین با جو
د بایده زنت از در فضلش
و وی میگردان که اگر کارون
و کرم نامشود

تا بدانی که بدل نقطه پا بر جابو و
و ده که چون نشسته دیدار عزیزان میو
خاک شیراز همیشه گل سیراب و
حالتش از شام بشیر از بخسرو ماند
بوالعجب بود که نفسی پیرادی بر سید
دختر بکر ضمیرش بهیمی پس ازین
این چرا در ده خرمهره که در سکه است
چون مسلم نشدش ملک هنر جای ندید

پنجمو پرگار بگردید و بسر باز آمد
 نویا آب سیانش بجگر باز آمد
 لاجرم طبل خوشگویی و گز باز آمد
 که باندیشه شیرین و شکر باز آمد
 فلک خیره کش از جورگر باز آمد
 جور بیگانه به بسند چو پدر باز آمد
 خاصه اکنون که پدر بای گهر باز آمد
 بگدائی بد را اهل مهر باز آمد

ملح النصاحب شمس لیدن حسین

احمد الله تعالى که علی غم حصور
 مطرب از مشغله کوس بشارت چه زند
 صبح امر و ز خدا یا چه بهار که بد مید
 سجده هر شب سیر قلوب الآمال
 رحمت بار خدائی که لطیف است و کریم
 اگر کسی شکر گذاری کند این نعمت را
 خبر آورد بمشتر که ز بطنان عراق
 فارس را نعمتی از غیب فرستاد خدا
 شمس دین سایه آفاق جمال اسلام

خیل باز آمد و خیرش بنوامی مقصود
زهره بایستی امروز که نواز و عود
که همی از نفسش بوی عبیر آید و عود
بصح الطیر بتبشیر حصول المقصود
که مبنده نوازی که رحیمست و دود
نمواند که همه عمر بر آید ز جود
و قد منصود، سی آید و قد مر فود
پارسیان را ظلی بسر آمد مدود
صدردیوان و سرخیل و سپدار جنود

[illegible]

جهان نماند و اقبال روزگار تو باو
علی الخصوص که سعد جمال روح تو یافت
تو نیز غایت امکان از دور رخ مدار
بر جسم دشمن بدگود از عمر بهسان

که نام نیک تو باقیست تا جهان ماند
حققتی هست که ذکرش مع الزمان ماند
که آن نماند و این ذکر جاودان ماند
که وز دوست ندارد که پاسبان ماند

حرف الراء فی صفة الرمیع

بامدادان که تفاوت نکند لیل و نهار
صوفی از صومعه گوئیم برون در گلزار
کوه و دریا و درختان همه در تسبیح اند
بلبلان وقت گل آمد که بنالند از شوق
آفریش همه تنبیه خداوند دست
اینهمه نقش عجب بر در و دیوار وجود
خیرت هست که مرغان چمن میگویند
هر که امروز نبیند اثر قدرت او
تا کی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش
که تواند که و بد میوه رنگین از چوب
وقت آنست که داماد گل ز جمله غیب
آدمی زاده اگر در طرب آید چه عجب
یاش تا غنچه سیراب دهن باز کند

خوش بود و امن صحرا و تماشای بهار
وقت آن نیست که در خانه نشینی بیکار
نه همه استمعان فهم کنند این اسرار
نه کم از میل مستی تو بنالای شیا
دل ندارد که ندارد و بخداوند اقرار
هر که فکر نکند نقش بود و دیوار
کاخرای خفته سر از بالش غفلت برد
غالب آنست که فرداش نه بیند ویدار
حیف باشد که تو در خوابی و زگره سیدار
یا که داند که بر آرد گل صدر گل از خار
بدر آید که درختان همه گیرند تار
سر و در باغ برقص آمده و بید و چنار
بامدادان چو سر ناز و آهوی تار

ایکبین از کس حل و در زور یا بار
اند کی پیش بگفتیم هنوز از بسیار
همه گویند کی گفت سر نیاید ز هزار
جای آنست که کافر بشاید ز تار
شکر انعام تو هرگز نمند شکر گذار
گر بتقصیر بگیری نگذار ی دیار
تاب قهر تو نداریم خدا یا ز هزار
بخداوندی خود پیر و پویشی ستا
راستی کن که منزل ز سر کج رفت
یار پ از هر چه خطا رفت هزار ستغفا
یا نگوییم که تو خود مطیع بر اسرار

دل بد نیا در نه بند و هوشیا
پیش از ان کز تو نیاید هیچکا
رستم و اسکندر و آفسندی
کز بے خلق ست دنیا یادگار
هیچ نگر فسیم از ایشان اعتبار
وقت دیگر طفل بودی شیر خوار

بس بگردید و برگرد و روزگار
ایکه دست میرسد کاری بکن
اینکه در شننامه پا آورده اند
تا بدانند این خداوندان ملک
اینهمه رفتند و ما ای شوخ چشم
ایکه وقتی نطفه بودی در شکم

در پیش سوزن و سوز و زنا
این همه است چون می بگذرد
حق و بخت آدمی دیگر دارد
نام پنهان گریب سوزناوم
به کار و با نوس سوزناوم
سال و پیا سوزناوم
تا یکا رفت آنکه با ما به دیدار
خفاکان پیچیده در خاک کبر
خفته اندر گل سوس
صورت زیبای ظاهری
ای که بر او سیرت زیبا
چرخ سیدانی خرد و بیاوان
من کویم گرچه ارکان
من اعتدال باد و شمار
رومی کا کبد و انوار
در نه جان و در نه جان
ازان سوز و زنا
پیش کعبه نبی ز نام
شکر و شکر و شکر
شکر و شکر و شکر

فصل او فضیلت افزون از شمار
شکر یک نعمت نگوئی از هزار
تا بماند نام نیکت بر مزار
گاهی اندر خسرو گاهی در خسار
تا همه کامت بر آرد کردگار
تا بر ندت نام نیکی در دیار
گر جهان شکر بگیرد غم مدار
وز دغا نای مردم پر بیزگار
سخت گیر و ظالمان را در حصار
جای گل گل باش و جای خار خار
بل تبرس از مردمان دیوسار
دیر و زود از جان بر آردش و مار
قتل مار افسون نباشد جز بمار
پند من در گوش کن چون گوشوار
نشود و قول من الا بختیاری
من دعائی میکنم در ویش وار
حق نشاید گفتن الا آشکار
از ختابکش نباشد وز شمار
با و تا باشد بقای روزگار

خضر و عادل انیس نامو
منہما سعدی سپاس نغمت
کے تواند گفت چون سعدی
یا پر اب اند کلار کن مانیا پوریک
ولہ ایچھا حمدا نقدا
کیا رسدہ خلد
کہ بدو کہ فرخت واویلیا
نقش قمری خجا و جواریا
سے نہیں دو دینا

چو بخت بدست من شود
از آن که چون گلستان
در جهان گلستان
و در جهان گلستان
چو بخت بدست من شود
از آن که چون گلستان
در جهان گلستان
و در جهان گلستان

[illegible]

کلام بار بپوشم از دوست بیایان
 فراق را دلی از دل دوست بیایان
 کلام صبر که بر لب کشت زباید
 هر آنکه هر گاه در دشت دل زواید
 رو بود که غل کند بجای هزار
 چنانکه دل توان چشمتی خوش خوار
 درم باشد و بنار و دین بی دهم
 دوست است هر چه هست همه جایان
 ۲۸
 بآنکه دوست اندر قفا خن گوید
 سر که دل ز دوست سبکی نیاید
 دست و دیر زبان مسود و صندباد
 زبان خنجر و زبان و دیران
 دوستی است سبب آرد خوش سخن
 ضایع است از دوست و دل و آرد
 گوشت که به دوست نمی شود آرد
 رفیق و دوست مصور نیست
 که رفیق و دوست نخواهد

گناه هست که بر خود گرفته کوشوار
چرا نشاء خم نیخی که تلخ آرد بلب
همان مثال پیادهست و کند سوار
نه صاحبی که من از وی کنم تحمل بار
و گرنه دوست بدارد تو نیز دست بدار
میان دوست چه فرقت دشمن خو نخوا
مباش غره که بازیت میدهد عیار
دست نماز بر دیکه میبرد طر آ
که عنقریب تویی ز رشوی و او بزار
شب شراب نیر زو بیا مداد خمار
بلکن و گرنه پشیمان شوی در آخر کار
چه پیش خلق بخدمت چه پیش است زمار
که گر عشق نگرند مردم بهشیار
ز ریمان متضرر بود گرنده مار
نه دل ز مهر شکسته دیده از ویدار
بگوش عشق موافق نیاید این گفتار
چو اوقاتد بیا بد و ویدنش ناچار
نشسته بودم و بانفس خوشش بیکار
چو کو دکان زنان نگ بوی دفنش نگار

در گوی که من تر نشنودا
ز قاضی باز پس قرار بخشش
من نوازم و در دستان عشق
عبور می کند به نظر با کس
ما چشمه ی سست دارد و دیگر گوشت
که عاقان کنسند انعام و بندار
روغ گفت بپوزن از پیوه میکند چهره
فراخ حوض که در تکیه است بخواند
که بهتر زین است اندر هوا دوست نا

شراک

طریق نیست مگر ز هد مالک وینار
تو خوش حدیث کنی سعد یا بیا و بیا

تجدید مطبع

چرا همه نکلند بر دوشم من رفتار
که در تامل و خیره میشو و ابصار
مثال صیقل از آینه میسر و زنگار
بنشسته بر گل رویش خط سبز غبار
که این جودانه ناست و آن چو شعله نار
کجا شدند تماشا کنان شیرین کاه
چو باز گشت پستان بخت برگ بهار
مطالع تو ام ای یار گرداری عار
من از تو روی به پیچم که ام صبر و قرا
که غیر تم نگذار و که بشنود اغیار
تو بر گذشتی و نگذشت بعد از آن یار
بخیم از نغمه سرفدا و جان ایشار
و گرفت بول کنی بنده ایم و خد گار
که دوستی بقیامت بر ند سعدی آ
هنوز باز نکر دیم دوری از طومار

و درین ایام که هست در این شهر
باج و عوارض بسیار است
چنانکه در این شهر
در این شهر
در این شهر
در این شهر

مختارین و مطهرین و مکررین طوعم
مستعین و منادیه گویان طوعم
اکابر همه عالم چنان چنان
بر آستان جلالت چنان چنان
کس این شرف و قدر و منزلت دارد
نه هر کس کنش از قطار
که قصد بی معانی کند
آفاق نقش سحاب
کعبه در همه کس کنش
چو فضل طوعم

۶۹
 که خط برودم بود و بعدم نهید و نثار
 چنانکه میبرد و آب میخورد و ساعت
 هفت و پنج و شش از منظر
 خورشید است و روز پنجشنبه
 و روز شنبه و روز یکشنبه

[illegible]

خداوندی که از روی حق تعالی بر ما نازل شد
و از نعمت باری به ما نازل شد

منی العظمی و العظمی
و العظمی و العظمی

خداوندی که از روی حق تعالی بر ما نازل شد
و از نعمت باری به ما نازل شد

گر ز مدت عمر آنچه هست و ریاست
چنان کن که به پیچا رگی شرمانی
ز عمرت آنچه به از بچه رفت و ضایع شد
چه روزها که شب رفت و هوا و هوس
گوشتی بعبادت چگونگی روز کنی
خدای غرور جل غیب دان و مطلق است
بر آردست تصرع بهار اشک ندیم
سرمه فرو آرد روی عجز بهال
به نیک مردن یارب که دست فعل بدان

و گر نه آنچه بقضت گذشت ناید باز
کنون که چاره بدست دست چاره بها
گرت دریغ نیاید بقیت اندر باز
شبه بر روز کن آخر بد کرد فکر و نماز
که دوست را بناید شب صال و دراز
گرش بلند بخوانی و درش بنفیه و دراز
ز بی نیازی بخواه آنچه بایدت بنیاز
بر آستان خداوند گار بنده نواز
مندید همه عالم خصوص بر شیراز

حروف اشین فی النصیحه

صاحب عمر عزیزت غنیمت داش
چیت و دوران زیاست که فلک باقیه
آن خدایت تعالی ملک الملک قدیم
جای اگر پست برین عمر که چون غنچه گل
دهنی شیر باد در نهد ما و در هر
مقبل امر و زکند در دول خویش و در
هر که دانه تفشانند برستان در خاک
دست در دامن مردان نماند شیه کن

گوی خیری که توانی بر از بداش
حاصل آنت که دائم نبود در داش
که تغیر نکند ملک جاوید داش
بخبر و زست بقای دهن خنداش
تا بدندان بند و بار و گریب داش
که پس از مرگ میر نشود در داش
ناامیدی بر و از دخل بتا بتاش
هر که با نوح نشیند چه غم از طوفاش

خداوندی که از روی حق تعالی بر ما نازل شد
و از نعمت باری به ما نازل شد

خداوندی که از روی حق تعالی بر ما نازل شد
و از نعمت باری به ما نازل شد

خداوندی که از روی حق تعالی بر ما نازل شد
و از نعمت باری به ما نازل شد

فردی که در این دنیا است و از آنجا که
در این دنیا است و از آنجا که
در این دنیا است و از آنجا که

مراد خاری سلطان بحال خود بگذار
 شتر بجمد و جفا بر نمیتواند برخواست
 بخون سدی اگر تشنه تلاوت باد
 تو گوش هوش مگروی که و دش سیکتم
 که آب حشر تم از سر گذشت و پای خلاص
 چه گفت گفت ندانسته که شهبازان
 توان نه که بهر در سرت فرو و آید
 بنایه بر م از جمل عالمی بحد
 نظر بعالم صورت کن که طایفه
 کسان درخت نشانند و وانه افشانند
 هیچ خلق نباید که قصه پروانه
 نزان سبب که مجالی و منصبی دارد
 از ان سبب که دل دوست جو و او باشد
 زبکه اهل هنر را بزرگ کرد و تو احوال
 مثال قطره باران و ابر آزار
 سپهر منصب و مکن علای دولت و دین
 که در فضائل و جای حیرت و وقوف
 خبر نیقیل شنیدیم و مجریش و بدیم
 کف کریم و عطای عظیم او نه عجب

که دل نبر و دای ساربان زین منزل
 که با عشق محبت مثل نیکو محل
 که در شریعت ما حکم نیست بر قاتل
 ز روزگار مخالف شکایتی بادل
 با استعانت دستی توان کشید از گل
 چه گفته اند که از مبدلان شوی مقبل
 نه جای اتمت عالی ست پایه نازل
 که عالم است بمقدار خویش من جاہل
 بچشم خلق عزیزند و از خدای محسب
 بشرط آنکه پسینند مریع قابل
 مگر بصاحب دیوان عالم عادل
 بدین قدر نتوان گفت مرد را فاضل
 چو ابر بر همه عالم ز رحمت شامل
 بسی نمائند که هر نام قصه شود کامل
 که کرد و هر صد فنی را بلو لوی حائل
 سحاب رافت و باران رحمت و ابل
 که مر که ام یکے را بیان کند قابل
 و را آنکه از و نقتل میکند ناقل
 که ذکر حاتم و امثال او کند باطل

یکدیگر افتادگان و خاجان
 یکدیگر دوست بایند و دشمنان
 یکدیگر با یکدیگر سازند و سازند
 یکدیگر با یکدیگر سازند و سازند

بدو عدل و انصاف
 خداوند است بر این امر
 چنانچه در قرآن مجید
 بیست و یکمین سوره
 که در سوره نمل
 بیست و یکمین سوره
 که در سوره نمل

که در سوره نمل
 بیست و یکمین سوره
 که در سوره نمل
 بیست و یکمین سوره
 که در سوره نمل
 بیست و یکمین سوره
 که در سوره نمل
 بیست و یکمین سوره
 که در سوره نمل

که در سوره نمل
 بیست و یکمین سوره
 که در سوره نمل
 بیست و یکمین سوره
 که در سوره نمل
 بیست و یکمین سوره
 که در سوره نمل
 بیست و یکمین سوره

شمشاد کون عدو کنش را بنام
 که خود را لایق خود از حد بر کون
 هم انکه چون قتل است بر کون
 دینم باد هم که با بیدار
 چنان بعد از کشتن بر کون
 که کشتگان بهشت بود در کون
 خلق خلق خود در کون
 که کون کون کون کون

که از خدمت بیگانه از بس که او را
خدا کی که پس از وی حدیث فرمود
نمونه بنده بگیری که من آن خدم
نامه و ایضا است بر و بخاندان
که ملک دولت خفاک بیگانه از بار
بیم کوش و صلح و بعدل گویند مردم
جهان مانند و انار مملکت
روند بر دل

بر دولت

بارب تو چو چرخ
اندول وی از چرخ
طبع بنده چنین
آزادی طبع بنده

از روی طبع بنده چنین منک میسرید
 اندر دل وی آنگن پرست و دیو
 سر زبانه پرستید با نیش آرینگ
 موم بنیجر ز که خود میسوزد و در
 سحر دلاوری ز شیرگان آوری کین
 یکبار ز که سر بر آید با نیش آن
 و اندک که پوی خوش آن افشون
 گریخون

گر چون بنفشه سر سخن بر لب کنم
چون غنچه عاقبت لجم از یکدگر برفت
یارب عای پرو جوانت رفتی باد
دست ملوک لازم فراق دولتت
در اهتمام صاحب روزگوار
اکفی الکفاة روی زمین شمس و ملک
صدر جهان و صاحب جفران که هست
گر مقتضی نبود بودی نگفتم
نظم میج او نه باند لطف من است
ای آفتاب ملک بسی روزها تاب
خالی بباد گلشن خضرای محبت
تا بر درت برسم بشارت همیزند

فکر از دلم چو لاله بدر میکند زبان
تا چون شگوفه پر ز سر خم کنی دهان
تا آن زمان که پیر شوی ولت جوان
چون پای در رکاب نهی بخت همگان
فرمان روائی عالم و علامه جهان
جانب نگا بهار خدای و خدا بندگان
قدر معیان روی زمین بشن و کنان
با بحر کف او خبر بحر اسرار کان
لیکن روست نظم لای بر میان
وی سایه خدای بسی سالما بمان
ز آواز بلبلان سخنگوی طبع خوان
و دشمن بچوب تاجود اهل برکشد فغان

ایضاً فی مدیحہ علیہ الرحمۃ

تبارک الله از ان نقشند ما معین
چنانکه در نظری و صفت نمی آید
مهر از فروغ تو بر آسمان می تابد
خدای ماکل آدم سرشت و خلق نگاشت
نه در سبیل آدم که در بهشت خدای

که نقش روی تو بسته است و چشم و لبت و چین
منت چه وصف گویم تو خود در آینه بین
چه جای ماه که خورشید لایکا و بین
سلامه چو تو دیگر نیافسند از طین
بدین کمال نباشد جمال حورالعین

[illegible]

را این مصحف مجید
خاکه و عوی خجسته
باب ز تو اندر پندین
نمودید بیان لغزین
نیچم منوید رختی
بیایا که بجان آدم زشتی
بگو از آن لبیرین شکایتی
پیشین صلح به شکن
نشد در خفقان فواد را
۴۳
قضا دانا

[illegible][illegible]

[illegible]

فی شرح الصحاح علامہ الدین الجوی

شکایت شکر تهم در دهان خردده دهان
بعید نیست اگر تو بعد باز آئی
تو آن نه که چو غائب شوی ز دل برو
ز ارکین قسم بستودست می نهد
محب صادق اگر حشمتش سپهر زند
پروستی که وفا گر کنی و گر نکنی
وصال و دست بجان گرمیست گرد
که دام روز و گر جان بکار باز آید
شکایت از دل سنگین بار نتوان کرد
ز دست و دست بنالیدن آمدی سعد
گر آن بدیع صفت خوشین بهاند
زمان باد بهارست و او عیش بده
چگونه پیر و جوانی و جا اهل نکند
نظاره چمن اروی بهشت خوش باشد
مندان طبیعت ز جامه خانه جنب
ز کارگاه قصا بز دخت پوشانند
بکلمه چمن از رنگ و بوی باز کنند

اگر تو باز بر آری حدیث من بدان
بعید وصل تو من خویش من کنم قربان
تفاوتی نکند قرب و دل بعد بیکان
هم احتمال جفا به که صبر میسران
مجنش نگذار و که پر کشد بیکان
من از تو بکنم مهر و نگسلم بیکان
سخر که ویر بدست او قدرت چنین ارزان
که جان فشان نکنی روز وصل بر جانان
که خویش من زده ایم آگینه بر سندان
تو قدر دوست ندانی که دوست دارم
بیار ساقی و ما را از خوشتن برهان
که دور عمر چنان می رود که برق بیکان
درین قضیه که گرد جهان پیر جوان
که بر درخت زند باد نو بهار افشان
هزار حله بر آرند مختلف الوان
قبای سبز که تاراج کرده بود خزان
هزار طبله عطار و درخت بازرگان

زیبا بگ
 شکوه جامه دریدست
 خنود کنون دختران مصریان
 خجل شود چو یوسف از زندان
 گلزار بر آید چو یمنی
 گلستان باغ و بوستان
 فوخ و مطالعده باغ لالهستان
 که بوستان بهار و باغ بهشت
 که گل بو و اندر چین زیبات
 که گل بو و با لای نشت و رینان
 که گل بو و با لای نشت و رینان

بگویم آن خط بهم دوستان بهرین
 بگویم نظر توان گفت و چشمه جوان
 هم عین بود و کتاب گرم شود
 و کتاب زمینی بهرین بهرین
 کتاب حجت و دایه فضل جهان
 مازگ صد و شصت و کوه و فار و کف امان
 کن و دین صد و شصت و کوه و فار و کف امان
 و نماندن بهرین بهرین

[illegible]

مراقبول شما نام در جهان گسترده
ملاواهل و امن و جان راحت خلق
بهر دو هیچ نبرد آنکه گرد و نخورد
چو خبری از تو بغیری رسد فتوح شناس
کرم بجای حسرت منکن چو بنوائی
سخن در از کشیدم باعث و قبول
مرا که طمع سخن گوی در حدیث آمد
اگر سفینه شعرم روان بودند عجب
نوکوه جودی و من در میان طه فقر
و چیز خواهمت از کردگار فرد جلیل
خلایق نیست در آثار بر و معرفت
فلک مساعد و اقبال یار و بخت قرین
زمانات فلک در پناه بار خداست
همای معدلت سایه باد بر سر خلق
بدین دو مصرع دیگر که ختم خواهم کرد
و چیز حاصل عمر بخت نام نیک و ثواب

مرابصاحب یوان قبول شد و یوان
که باد تا بقیامت بدولت آبادان
بخورشش بده ای که میتوانی باین
که زرق خویش بدست تو بخورد و همان
که ابر کم نکند در زمین خوش باران
که رحمت تو بخشد بر ارازم عصیان
نه مر کس است که بازش توان کشد عنان
که میرود بسم از تو دل طوفان
مگر بشرطه اقبال او قسم بکران
دوام دولت دنیا و ختم بر ایمان
که دیر سال بماند تو در حال بهمان
تنت دست و امیدت روا و حکم روان
ز حادثات قرآن و حمایت قرآن
بهوم عا و نه بوم مخالفان و بران
امید هست تجسین و گوش بر احسان
وزین دو در گزری گل من علیها فان

فی فتح صاحب السعید تمسک الدین حسین

ای محافل را بدیدار تو زمین

طاعتت بر هو شمندان فرض عین

آسمان در زیر پای
بر زمین مالیده
از منقاست تا زبیا
سخت و زین
وی را نبوده بای
فست و دین
کاش این معلوم بودی
فک و غل
در توان گفت
تو می توانی
در تو می توانی
در تو می توانی
در تو می توانی

ای کجاست
تشنه در
تنگنای
عادل حسین
عالمش حسین
آفاق
سورخ
طلعتش حسین
کندهای
خشدورین
انگور

ماہ و پیر وین
کاز بطن کے ہزار
مقام تظاہر
بوسنی و انان غنیمت
عطر

این را در کتب معتبره اندر علم و شریعت
 هیچ کس از این کلام بی بهره نگرفت
 و در هر آن که این کلام را در دست
 آنکه چندان که در این کلام

[illegible]

در وصف محبوب

مقام و مقام

م

یار با این رویت با بر حسن
یار با این قدیت با سر و چین
یار با دید جعد و چین
یار با پیر و چین
یار با قیصر و چین
یار با حاکم و چین
یار با ملک و چین
یار با تخت و چین

پیکر و از او
خیزد تا زو از او
بشکستند و خیزد
بشکستند و خیزد
بشکستند و خیزد
بشکستند و خیزد
بشکستند و خیزد
بشکستند و خیزد

في النصح والمواعظ

ای نفس اگر بدیده تحقیق نگری
ای پادشاه وقت جو وقت فرارسد
گر پنج نوبت بدر قصر میسرند
و نیازنی ست عشوه ده و لسان و لب
درویشی اختیار کنی بر توانگری
تو نیز با گدای محلت پراوری
نوبت بدیگری بگذاری و بگذری
یا کس بسر نمیسیرد او عهد شوهری

[illegible]

آن راه دوزخ است که بلیس میرود
در صحبت و سیاق بد آموز، همچنان
رای بسوی عاقبت خیر میرود
گوشت حدیث میشوند و موش خیر
دعوی مکن که بر ترم از دیگران بعلم
از من بگوی عالم نفس پر گوی را
بار درخت علم ندانم مگر عمل
از صد پکی بجای نیاورده شرط علم
علم آویت است و جو احمدی و ادب
هر علم را که کار بندی چه فائده
امروز غره بفضاحت که در حدیث
فردا قضیح با سنی در موقف حساب
در صد هزار عذر بگویی گناه را
مردان بسی و ریج بجائی رسیده اند
ترک هواست وادی و رایبی معرفت
در کم ز خویشتن بجفارت نظر مکن
ورنی هنرمبال کنی مخسر چه حکیم
فرمان بر خدا و نگهبان خلق باش
عمری که میرود و بهمه حال جهد کن

[illegible]

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

ملحق مجاہدست آواز کو و تو تر است
 نہ بابل مطرب آواز جنگ و ناله نای
 ز عود و سنور بجای آیت عجیب است
 کہ دست فغان به بند و خدای کا کایت
 کہ مار دست نثار و ز قتل مار افایت
 عروسی ملک است این بند آن مغرور
 بوست نما

بکامته دل و زبان
که نشند و سخن و بیان
از توقع خجانیان خدایت سست
چون سنگان بجز
بخیم عقد و رسم از چنگل مجوی
و بار مشرق و مغرب پیروز
که قبح هر خطری بازدا
و لے بست که قبح هر خطری بازدا
گرتن بیاید در آسایشی خلق است
شست بروی دور یزدان

که با مثل قشایی درم که هر روز
نکاید پاک و نشت عود نفرا به
سین بر فاده لطف کیم بخت
بدر دفت و بنا و خست عظم
بر در خرم که مکن در عمل افرا
جواد بن بلبل بان و بیان را
به دیده گشت عفو باد و بیچاره
شدل بعفو بار خدا

یا ہممہ عیب خویش تن شب و روز
 گر ہمہ علم عالمت باشد
 ہمیش مردان آفتاب صفت
 پیر گشتے ورہندہ استے
 و رنگا پوسے عیب اصحابے
 نے عمل مدعے و کذا نے
 با صافیت جو کرم شب تانے
 تو نہ پیری کہ طفل کنانے

فی شرح اتابک ابو بکر سعد

بنوبت اند ملوک اند رین سپنج سرا
چه دوستی کند ایام اندک اندک بخش
چه مایه بر سر انیلک سروران بودند
تو مرد باش و بهر با خود آنچه توانی
درم بخوستانان زر برزیت ده
بعاقبت خبر آمد که مرد ظالم مرد
بخو محاسنش از ناله های دود آئین
نیاز باید و طاعت نه شوکت و ناموس
و خلعت اندگلبان ملک یا و روین
یکی که گرون زور آوان بقهر بن
بتیغ و طعنه گرفتند جنگو بان ملک
چو همست چه حاجت بگز مغر کوب
پچشم عقل مر این خلق بادشاها نند

والماء

که در حمایت صاحب دلان بسیاری
جهان و عهد و بند و ملک بخشنده شد
بازن پیوست بازوی سلطنت داری
و که ابیضا

کین در آنکه است و دست و پا
 هر سال و کفایت و عفو
 که این بیایند و اعظم از عقل
 همین سعادت و توین بر زمین بود
 که حق گذاری و نافع کی بنادار

فی مع الملک الموم
 عزالدین تازی گوی
 قصه نیکوکار

که از خرد و زبان و ایمان و خرد
 با اتفاق بجا بودن و طاعت و سبوح
 و ری ز شادی و کسرت و بخت
 مقام که بای بسیار است و بخت
 زمانه از دست و پا و بخت
 که از خرد و زبان و ایمان و خرد
 با اتفاق بجا بودن و طاعت و سبوح
 و ری ز شادی و کسرت و بخت
 مقام که بای بسیار است و بخت
 زمانه از دست و پا و بخت

گرت بشب بندی سر بر استانه حق
 بدولت تو چنان بمن است پشت زمین
 بر بر سایه عدل تو آسمان را نیست
 کف عطای تو گر نیست بر حمت خلق
 میخ شیوه در ویش نیست تا گویم
 نگویم که بفضل از کرام متنازک
 و گر چه این همه هستی نصیحت اولی تر
 بسی کوش که ناگه فراغت بنود
 خدای یوسف صدیق را عزیز نکرد
 شکوه شکر و جاه و جلال و مال است
 چه روزها بشب آورده براحت نفس
 که پیش اهل دل آب حیات و ظلمات
 خدای سلطنت در زمین دنیا داد
 به بندگی سر طاعت بند که بر بانی
 بقای مملکت اندر وجود دیگر نیست
 بدولت علم دین حق فرشته شد
 چنانکه تا بقیامت کس نشان نهد
 پس از گرفتن عالم چو کوچ خواهد بود
 به نیک و بد چو باید گذشت آن بهتر

کی آت بر وز میر شدی جهان داری
 که خلق در شکم ما در بند داری
 مجال آنکه کند بر کسی تمکای
 چه نعمتست که بر بر و بحر میباری
 مثال بحر محیطی و ابر آزار
 نگویمت که بعد از از ملوک مختاری
 که بند راه خلاصت و دوستی باری
 که سر بخاری اگر روی شیر زخاری
 بگوهر دلی و لیکن خوب کردار
 و لے بکار نیاید بجز نگو کار
 چه باشد از ربیادت شے بر وزاری
 دعای زنده دلاست در شب تار
 ز بهر آنکه در تخم آخرت کاری
 بر رفت از سر گردون کلاه جبار
 که دست هیچ قوی بر ضعیف نگاری
 بصولت علم کفر در نگو ساز
 بجز و هان و شرنگی و شک تا ناری
 رواست گر همه عالم گرفته انگاری
 که نام نیک بدست آوری و گذاری

که از خرد و زبان و ایمان و خرد
 با اتفاق بجا بودن و طاعت و سبوح
 و ری ز شادی و کسرت و بخت
 مقام که بای بسیار است و بخت
 زمانه از دست و پا و بخت
 که از خرد و زبان و ایمان و خرد
 با اتفاق بجا بودن و طاعت و سبوح
 و ری ز شادی و کسرت و بخت
 مقام که بای بسیار است و بخت
 زمانه از دست و پا و بخت

در این دنیا که هر روز از زیادهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از کمبودهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از غمهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از شادیهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از تنهاییهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از شلوغیهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از دردیهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از شفاهای آن میگذرد

ایضاً فی الموعظه

در این روز جوانی و عهد جوانی
 سر سبزه دینی انداخت پیری اندیش
 درین بازوی سر بچگی که بر چرخ
 زده ای زمانه ناما پندار عهد شکن
 که اعتماد کند بر مواهب نعمت
 بزار تر کسلی هر چه خوشتر بندی
 بعمر خویش کسی از تو کام بر نگرفت
 اگر زیادت قدرست و تغیر نفس
 مرا ملاست و یوانگی و سر سبکی
 شکوه پیری بگذار و علم و فضل و ادب
 چو با قضا و اجل بر نمی توان آمد
 نه آن چلیس خیس از کنار من فتنه است
 درین خلعت زیبای حسن التقویم
 بخار خط مغیر شسته بر گل رو
 اگر ز با و فنا ای پسر بنیدیشه
 زمان رفته نخواهد بگریه باز آمد
 ندوخت جامه کامی بقدر کس گردون

نشاط کو دکی و عیش و شین رانی
 پس از غرور جوانی و دوست بالائی
 ستیز و در فلک ساعد توانا ست
 چه دوستی است که با دوستان نمیایی
 که همچو طفل بخشش و باز بربانی
 تباها تر شکنی هر چه خوشتر آرائی
 که در شکسته ناکامیش نفس سانی
 محو استم که بقدر من ارز افزائی
 ترا سلاست پیری و پاس بر جانی
 کجاست جمل جوانی و عشق برانی
 تفاوتی نکند گریه و داناتی
 که بعد از و متصور شود و کیبائی
 بر استنین تنم طر از زیبائی
 چنانکه مشک بهاورد بر من سانی
 چو گل بعمر دور و زه غرور تنائی
 ز آب و بده که گر خون دل بیالائی
 که عاقبت بمصیبت نگر و کیتائی

و در این دنیا که هر روز از غمهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از شادیهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از تنهاییهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از شلوغیهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از دردیهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از شفاهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از غمهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از شادیهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از تنهاییهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از شلوغیهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از دردیهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از شفاهای آن میگذرد

و در این دنیا که هر روز از غمهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از شادیهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از تنهاییهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از شلوغیهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از دردیهای آن میگذرد
 و در این دنیا که هر روز از شفاهای آن میگذرد

اگر این خیال محقق شدی به بیدار
خدا را که تواند گذار و شکر و سپاس
ندید دشمن بطلا لعم هر آنچه بخوست
تو یاد هر که کنی در جهان بزرگ شود
اگر مرا هنری هست با خطای هست
جماعت شعرا این دروغ شیرین را
مرا که شکر و ثنای تو گفته ام همه عمر
تو روی دختر و لبند طبع من بکش
چو سرشیش نیم نیم بقصه بندم
بهر دلی سر بهت فرو نمی آید
من آبروی نخو احم بر آنان داون
خدای در و جهانت جزای خیر و پاو
ترا که هست و اخلاق و فروخت نیست
همین سعادت و توفیق بر مزیت باو

که روی غم همایون از نظرف و آ
کلی منم که بشکرش کنم شکر باری
که دوست بر سر لطف آمده است دلدار
مگر که دیگرش از چشم خویش بگذاری
تو از مکارم اخلاق خویش یواری
اگر بر وز قیامت بود گرفتاری
مگر خدای نگیرد بر است گفتار
که خانگیش بر آورده ام نه بازاری
خلیفه زاده تحمل چرا کند خوار
به بسته ام در و کان ز بجزداری
که پیش طائفه مرگ به که بیار
که هر چه داد با شعاف آن سزاوار
بهر چه سعی کنی دولت دهد یار
که حق گذاری و ناحق کسی نیازاری

من نوادر نکات طبعه فی المرامی

دل شکسته که مرهم نند و گریه بارش
خونک در و فراق اندرون سینه خلق
چو مرغ کشته قلم سر بریده میگردد

تیمم هسته که از پای بر کند خارش
چنان بخت که در جان شست فاش
چنان که خون سیه میرود و منقارش

وین مردی است که در دنیا و آخرت
بسیار کارها کرده و بسیار
بسیار کارها کرده و بسیار
بسیار کارها کرده و بسیار

بسیار کارها کرده و بسیار
بسیار کارها کرده و بسیار
بسیار کارها کرده و بسیار
بسیار کارها کرده و بسیار

بسیار کارها کرده و بسیار
بسیار کارها کرده و بسیار
بسیار کارها کرده و بسیار
بسیار کارها کرده و بسیار

بسیار کارها کرده و بسیار
بسیار کارها کرده و بسیار
بسیار کارها کرده و بسیار
بسیار کارها کرده و بسیار

تسرفروشد و صبح دوم هر عمل گرفت
کشایش بودار پند بند گوش کنی
همان نصیحت جدت که گفته ام بشنو
ولی خراب کن بیگانه اگر خواهی

حیات او چو سر آمد فرید عمر تو باد
که هر که پند شنید و سخن جهان بکشد
که من نمانم و گفت منت بماند یاد
که سالها بودت خاندان ملک آباد

ایضا رحمه الله علیه

نیچ باغ بنود آن دخت ماندش
بدوستی جهان هرگز اعتماد نکند
ملطف خویش خدایاروان و خندان
مزد سدا بکر سعد بن زنگنه
گر آفتاب بشد سایه همچنان باقی است
همیشه سبز و جوان باد و در حدیقه ملک
یکی دعای تو گفتم و گرد عای عدد
هر آنکه پاسبی خلاف تو در رکاب آورد

که تند باد اجل بید ریغ بر کندش
که خراج دید بطریق کس است هر چند
بدان حیات کن زنجیات خورسند
که هست سایه امید و از فرزندش
بقای اهل حرم باد و خویش و پیوندش
دخت دولت رخ او و بر و مندش
کنون بگویم اگر نیک نیست پیوندش
بخانه باز رود اسپ بخداوندش

وله ایضا رحمه الله علیه

وجود عاریت دل در او نشاید
اگر جوهر ارواح در کاشکش نزع
بر آب دین مجور هم ملامت نیست

همان که مرهم دل بودیان به نیست
همی بعالم علوی رز و ز عالم نیست
که شوق می بتاند عنان عقل از دست

دست خدایا که در این عالم
هر چه هست و نیست و در این عالم
هر چه هست و نیست و در این عالم
هر چه هست و نیست و در این عالم

که باز در دست خدایا
خداوندی غافل نیست
تو نیز صبر کن ای بنده خدا
جهان سر اغواست و در دست
معنی اندک سبکبار و بگیاه است
خدا بیکم قصاص کرد و بیم و ترس
ازین کند تا بدین پیوست

۵۳
در این عالم
که آفتاب
تو که سایه
مریمه زود
در این عالم

در این عالم
که آفتاب
تو که سایه
مریمه زود
در این عالم

که آفتاب
تو که سایه
مریمه زود
در این عالم

دران عالم خدا سے از عالم غیب
 هر انگس دل منی سوز و بدین درد
 درین گیتی مظفر شاه عادل
 سعادت پر تو نیکان و بادش
 روان سدر ابا جان بو بکر
 بکام دوستان و بخت فیروز
 منید اتم حدیث نامه چون است

نار رحمتش بر سر نشانا و
 خدایش هم بران آتش نشانا و
 محمد نام بر و ارشش بسانا و
 بخوی صاکیانش پر و رانا و
 باوج روح و راحت گسترانا و
 یسه دوران دیگر بگذرانا و
 همه منجم که عنوانش بخون است

مرثیه امیر سیف الدین

دردی بدل رسید که آرام جان بر
 شاید که چشم چشمه بگریه بیا
 بالا بلند کرد و درخت بلند ناز
 گیتی بر او چو خون سیاوش گریه کرد
 دود دل از در سحر باید که دود خلق
 تا آتش است خرمن گیسو چنین جنت
 باران فتنه بر در و دیوار کس نبود
 تلخ است تحریرت علم جبران و بخت
 چندان برفت خون جراحت بر آستین
 همچون شهاب نغمه دل خوین سیاه

وزهر که در جهان بد ریخ از جهان بر
 بر بوستان که سر و بلند از میان بر
 ناگه بحسرت از نظر ماغبان بر
 خون سیاوشان و خوش پیش و ان بر
 هر گز چنان نبود که ما آسمان بر
 زنها را از آتشی که بحر خش و خان بر
 بر بام باز گریه خون ما و دان بر
 بر سر و قامتی که بحسرت جوان بر
 کز چشم ما در و پدر مرمان بر
 کلان سرو نو بر آمده از بوستان بر

عالم این است که این عالم را
 عالم این است که این عالم را
 عالم این است که این عالم را
 عالم این است که این عالم را

نقد و معنی از این که این عالم را
 نقد و معنی از این که این عالم را
 نقد و معنی از این که این عالم را
 نقد و معنی از این که این عالم را

و اند عاقلان بحقیقت کرم
 و اند عاقلان بحقیقت کرم
 و اند عاقلان بحقیقت کرم
 و اند عاقلان بحقیقت کرم

۵۵
 و اند عاقلان بحقیقت کرم
 و اند عاقلان بحقیقت کرم
 و اند عاقلان بحقیقت کرم
 و اند عاقلان بحقیقت کرم

ماه سر خنده روی در چپ
الودع ای زمان طاعت خیر
مهر زمان ایندی برب
تاوگر روزه در جهان آید
بیلکه زار زار می نالید
گفتم اندوه منبر که باز آید
گفت منم بقا و فائزند
روزه بسیار وعید خواهد بود
تا که در منبر ل جیات بود
خاک چندان از آدم بخورد
هر دم از روزگار ماجز و لیت
کوه اگر جزو جزو بر گیرند
تا قیامت که دیگر آب جیات
یا رب آن دم که دم منر و ماند
کار جان پیش اهل ول سهل است

و علیک السلام یا رمضان
محفل ذکر و مجلس قرآن
نفس در بند و دیو در زندان
پس بگیرد و بگونه گونه جهان
در شراق بهار و وقت خزان
روز نور و زوال و رحمان
ورنه هر سال گل و بدبستان
تیر ماه و بهار و تابستان
سال دیگر که در غریبستان
که شود خاک و آدمی میان
که گذر میکند جو برقی میان
متلاشی شود بد و زمان
باز گردد بچو رفقه روان
ملک الموت واقف و شیطان
تو نگذار جو هم ایمان

فی مشیبه المستعصر

آسمان راحق بود گریخون بهار و بهرین
ای محمد گر قیامت می بر آری سر ز خاک

بر زوال ملک استعصم امیر المومنین
سر آوردن قیامت در میان خلوتین

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
والحمد لله رب العالمين

ان نطق العارف في وصفه
 کارگس نیست درین ره پیرید
 کم فطن باورستفما
 فهمی بے رفت ندیدش طریق
 لودت الفکرة من حجب
 پر دل عشاق جالش خوشست
 اصبح من غایة الطاف
 بنده دگر بر که کن اعماد
 ان مفتالی حکم تقبر
 هر که بگفتار نصیحت کنان
 باو یة المحشر وادعیق
 اگر قدمت هست چو مردان برو
 رب اغنی وامل عشرت

بجز عن شان عدم المثال
بلکه بسوز و پر غمقا و بال
عادوت کل لسان المقال
و هم بے گشت نماندش مجال
لاخرت من سبحات الجلال
تلخی بجران بامید وصال
بجترم العبد و سقے السؤال
گر فکند بر کرم ذوالجلال
موعظتہ تسع صم بحبال
گوشش نزار و بخور و گوشمال
تمتحن النفس و تمضی المجال
و رملت نیست چو سعدی بنال
انت رجائی و علیک النکال

وله ايضا

آفتاب آن پر یخ یا ملاک یا بشر
 بد صبری ما توی رو عقله ما شے
 گلبن ست آن یاقین نازک نشا و شریح
 بہت و اطلو عنبدی کیف حالی آن نا

قامت آن یاقینامت یا الف یا ^{نفس}
ضاد و تبلی یا متشی زاد و جدی یا عبر
آهین آن یا دل نامۀ بانیش یا حجیر
حرّت و الما مول نحوی یا حیاتی ان هجر

والموافق

و نیز از آنکه بوی این چوبه بار است

[illegible]

فیل کسی
و نه لم الق لو ان رو
گوشت گیر ای یا جان میان آورده غش
نیز باریت یا تسلیم باید یا حذر
خالتبانی غصه با واق الامن صبر
و اندانی فرقه نامل الامن
و قران طبع را بغنی سخن با این حال
آبروی نیست پیش حسن آن یا پس

کتابک التعلیل یقوی فی بیانک لایق
عطفک الیاس سبی فی بیانک لایق
آخرای سرودان ماگزین بلبلان
آخرای آرام جان بر ماگزین بلبلان
باز خیم بلبلان لولائت خضه ما علی
دوین راقص بلبلان و سبی ما اندر
حلقه نیدارم کی بی دلدار چون در
بعض صفای نانی سنا عین قضی
بهار الودیع عین جم

وَلَمْ يَلْعَنُوا

و قد رأيت في المنام في الفلوات
 شجر بردي و قد رأيت في المنام
 و ان جوت سوار عيشة و قد رأيت
 الكرم و در بماندم اميد برنگار فم
 معش الرمان و جلي يقول انك انت
 من ادنى بجات نذيرم و نشيدم
 الكرمي بحقيقت عجين اب جاست

۱۰
 نشان بر امیر صبح روی تو باشد
 بعد از عشق صین ایمنی و غفلت
 قلمه زاری و انت عامل شمس
 جو بدست بست از آن بان بانه
 جو بدست بست عشق و شوق
 و خبر و زده عمر است عشق
 و جدت را کجای و در این
 و صفت کل ملیح کما حق
 و صفت کل که با و در صفای
 محامد نو چو کیم و شغیت و
 محامد و از حجاب و بلای
 اخاف منک و از حجاب و بلای
 که هر که در این

اما خالص ووی الم اراد که جسد
اگر چه مالک رقی و با و شاه بحقی
فمن پبلغ عنی الی مغرب قتلے
توان کند نداری که من خلاص بیایم
لا و سخن بستی و لو بتک شهرے
وفا اهل مودت پیش اهل ارادت
تیل بین یدینا و لایسل ایسنا
مرا که چشم ارادت هر دو موی تو باشد
خداک شعرک مسکا و اتحدت عیبرا
تو خود تامل سعدی نمیکنی که نه بینی

فکیف نقیص عمدی و فیمحجری فی قل
ہمت حلال باشد ز خون بندہ تغافل
اذا خرجت فوادى بین خطک فاقفل
اسیر ماندیم و در مان تحمل ست و تدلل
اذا لاجتہ ترضے و مع الموائع تعدل
نہ چون بقای شگوفہ ست و عشقہ از بلیل
لقد شدت علینا الام تعقد فاخلل
و لیل صدق نباشد نظر بلاکہ و سنبیل
و جشوخدک و رد و طیب فیک قر نفل
کہ هیچ بار ندیدت کہ سیر شد ز مثال

وله ايضاً

عمرم با خرد آمد عشقم بنوز بانی
یا خایه الاما نه قلبی لدیک فانی
ای درو منده مفتون خط و خال موزون
چار الکفاة لما زم ابجال زما
بعد از عراق جایی خوش نایدم هوای
خان الزمان عهد کنی یلیت وحد
از سر و سه چگونگی ای مجمع نگوئی

وز می چنان نہ ستم کز عشق روی ساقی
شخصے کما ترانی من غایہ اشتیاقے
قد روصالش اکنون دانی کہ ورفرا
واللیل لهما والد متع فی المآفے
مطرب بزن نوائی زان پر وہ عرا
روی علی دوی بالہ ماد فاقے
تو ماہ مشکبونی تو سر و سیم ساقے

وَلَمْ يَلْحَظْ
اَنْتَبِهْ قَبْلَ اَلْحَرْفِ اَوَّلِ
نَوْبِ عَشْرَتِ دُونَ مِثْلِ اَجِبْ
تاسوار

جنتی جبروتی کائنات رغایے
 خراف نامہ سجدہ عجیب نو و
 وان شکوت الی اظہر

والله اعلم

نشود و صفای دل
و اضافوا صفای دل
خاکی تو شیرین
آرزوی دل خاکی
تو بنیک خلافتی
آخر حجت حق تو بنیک
از عمر غریز
تنوع بود از عمر
بیغیر این چنان
بدی عشاق
ایف نیاید من
البدن بدی
است دوست
چان عاشقم از آنکه
تواند دوست
رفی ابو اسلمه و علی سید

۶۱

طبع شور انگیز را دست از لگام
در خروش آید خروس صبح بام
طوق برگردن نهادم چون حمام
یکزمان چون سرود بستان خرام
تا شود پیر سرور عنائے حرام
آتش سودا بآب چشم جالم
یارب از جنت که آور داین پیام
شکری ده زان لب یا قوت فام
سائگینی سائگینی ای غلام

ولہ ایضاً

بصده و قمر نشا گفست و صفای کمال مشتاق
ان صنوع با تریانی علی عهدی و میا
که خود را بر نومی نهدم بسا لموسی و زرا
مریض العشق لا یبری لا یثکوالی الرات
نرا اگر خواب بگیرد نه صاحب رخ و مشتاق
اما انت الذی تسقی بغین اسم تریا
مر ابلذارتا حیران با غم چشم بر ساق
انا المحنون لا اعنا حرامی و اعرا

چیت لا یخلف منظر جیبی است
چشم قصه این غصه کنسم در بانی
بدون جمع و کلا بسم و نذر و بخت
نظم میان دوران و نظریه سلف
سعدی از دست غمت حال از تو ایام
بیشتر زین ناله صابر ساد و پنهانی
و لعل

والمخلص

[illegible]

[illegible]

دوستان گویند که عشقش در شوخ صبر کرد
سعد اندر آرزوی یار خود دیوانه شد

مات قلبی کیف صبر من صفاک چاہیب
فی حیاتی فی مماتی لیس غیرک چاہیب

وله ايضاً	

تو خون خلق بریزی و روی بر تابی
تقصه عنی با مجور و النورے لیکن
جو عند لب چو سر یاد با امید ارم
الی الغداة و صلتم و تصبحون بسم
نه هر که صاحب حسن است جو ریشیه کند
اجبتی امر و نه هر که ذکر ا ه
غمت چگونه پوشم که دیده تر روت
مرانو بر سر آتش نشاندہ عجیب آنکه
من از تو سیر نگر و م که صاحب استغفا

المشكلات

خلیلہ الہدی انجی واصلح نصیحت ینکبتان گوش گیرند کش اتحنہ واراغت خاطر نریزت من استضعفت لا یغایط علیہ	ولیکن من ہداه العداصلح حکیمان بند ویشان پذیرند کہ سخنے عافتے وہ بار اترت من استکثرت تا تکرید یہ

[illegible]

بیت دوم دون را به
نیمش این بر دینان و کاش که
نار بستم لطف نفسم
فواضع از تقی لا فعل نسیم
که دوران فلک بسیار بودست
که بخشنده است و در کار به دوست
زکن نفسیر و فی و اندیشه ایست
هم دی که سواره ماند و پذیرفت
یعنی الهندی عن شوار بن فضل
بیست و دو کلمه من قایل آن
۶

المشتقات

منم کافران را
که بر عیدم که روزی خود نیستم
کهنه دست و خدا نوبت
محنت سزوم و آن خدا نیکو
بنی زرت افشای لایلیک
فلا نشسته بجا
زیببا آمدن غوث خواب
که بسند خاطر پیش خواب
هو که پیش مردم شمشیر
غنی کیست پیش هم ملال
که صحبت هم نیست

پرس آنرا که چشم از فاقه خون ست
 غرضش تا نماند چه از حلو انرست
 افق یا من شستی حول منقل
 فقیر از بهر نان بر در دعا خوان
 چه داند ای کش که پنج خورده نیست
 محب المال لوجبت قد مت
 منه گر عقل داری در سر و هوش
 تو آنکه بیضه از نهجارد درسته
 صرفت العمر فی تحصیل مالک
 کسی از اثر مرغ دنیا خوشه برداشت
 که پسندت که خوار و غصه بکشم
 بهاء الوجه مع جنت النفوس
 بگور گیر ماند ز اهرار و دود
 که زاهد نادیده گشته اشی مه کو
 مثنی شرعات مخلوق العوارض
 مرد با اثر نده پوشان شام و شبگیر
 جهان نزد دم دوت کت چه خود اکانند
 وجد یا صلاح و اکف عن ملامة
 مگور نفس در ویشان هنر نیست

که قدر نعمت او داند که چون ست
 تن بی کاستن کبرهن کت کبرست
 عن الخطاب فی داو عفتل
 تومی تنیدی که مرغم غیبت بر خوان
 که مسکنی دسر با کشته خفتست
 و ان خلقت مجوسا ندمت
 اگر مردی ده و بخش و خور و پوش
 پشیمان کم نخورده و ام توشه نه
 تفکر با عمر فی مهالک
 که جندی خور و دچندی توشه برداشت
 که کردم کرد و بخورم یا بخشم
 کم صباح علی قبر الجورس
 درون مردار و بیرون مشک کافور
 اکو ز خدمت کش در بر از تو
 اذاقا لوالک اکفر لا تعارض
 چو رفتی در بغل نه دست نه میر
 که با کش خور و نه یک می چه و اکانند
 غسل القوم فیهم ذو کرامه
 اگر مردی است زیشان هم بدست

در احسان بکنند با هر دو احد
 در احسان بکنند با هر دو احد
 در احسان بکنند با هر دو احد
 در احسان بکنند با هر دو احد

سمو باد و باد و باد
 سرحد و سرحد و سرحد
 نواز و نواز و نواز
 که غود و غود و غود
 تیعول و تیعول و تیعول
 اذالم و اذالم و اذالم
 غوغوغ و غوغوغ و غوغوغ

م ۶
 آدم کی کی کی کی کی
 ان ان ان ان ان
 فی فی فی فی فی
 هم هم هم هم هم
 که که که که که
 بوی بوی بوی بوی بوی
 البین البین البین البین البین
 بوی بوی بوی بوی بوی
 البین البین البین البین البین

اینها را که در این کتاب
 اینها را که در این کتاب
 اینها را که در این کتاب
 اینها را که در این کتاب

در پیکر و ایضاً

72

یا چہرہ پیش یا بسوزان
دیوانہ عشقت ای پری رو
تلخ ست وہاں عیشم از صبر
ای سرو بقا منش چو مانے
گریم با میسد و دشمنانم
ایکاشش زور در آمدی دوست
ای آئینہ اسنے کہ تا گاہ
پار ب چہ شدے اگر بر حمت
کیروز پنچ ان حدیث سعد
یکچند بخیر و عمت برگزشت
بنشینم و صبر پیش گیرم

بر روی چو آفتاب سپند
عاقل نشود و هیچ پند
ای تنگ شکر بیارفتد
زیباست دل نه هر بند
بر گریه زند ریشخند
تا دیده دشمنان بکند
در تور سد آه در دامن
باری سوسه مانظر فکند
باشد که بگیرد از تو پند
من بعد بر آن سرم که چند
دنباله کار خویش گیرم

ایضاً

آو خ که چه روزگار بر گشت
 بر گشتن ماضی و رفته بود
 پرورده بدم بر روزگارش
 غم نیز چه بود که از بخت
 رحمت کن اگر شکسته را
 عذرش بنه از بنیر سنگ

از من دل صبر و یار برگشت
و ان شوخ با خستیا ر برگشت
او نیز چو روزگار برگشت
آن روز که غمگسار برگشت
صبر از دل بیقرار برگشت
سر کوفت تر چو مار برگشت

ایضا
الحمد لله رب العالمین
والمصطفیٰ بن عبد الله
7

و نه در کمال

جسند وید و شوخ عاشقان را
کوته نظر بخت لوتم گفت
گفتم ز تو که بر آید این دو
عاقل و اند که ناله زار
تسلیم قضا شوم کزین قید
صبر انگشتم چه چاره سازم
گر بکشد و گر معاف دارد
دانی بچه ماند آب چشم
در دهر و دنا بنود هرگز
چون بر خیزد یار کرم
بنشینم و صبر پیش گیرم

بر چهره روان سرشک خندان نیست
غوغا مکن آخرت جنون نیست
کت آتش غم در اندرون نیست
از سوزش سینه برون نیست
کس را بخلای رهنمون نیست
کارم دل از یکے فرو نیست
در قیامت او چو من زبون نیست
سیماب که یکدمش سکون نیست
یا بود و به بخت ما کون نیست
گفتم بگرش فاست چون نیست
و بناله کار خویش گیرم

ایضاً

دروا کہ طلب رسید جاغم
 کس دید چون ضعیف هرگز
 پروانه ام او فغان و خیران
 گر نطف کنی بجای اینم
 جز نقش تو نیست در خمیسم
 گر تلخ کنی بدوریم عیش

آوخ که زد دست شد عنا خم
کز هستی خویش در گما خم
یکبار بسوز و وارها خم
در جور کنی سزا آخم
چمن نام تو نیست برز با خم
یادوت چو شکر بود و با خم

مجلس

جس نہ دید شوخ عاشقان را
 کوه نظر به جملو تم گفت
 گفتم ز تو که بر آید این دو
 عاقل و اند که ناله زار
 تسلیم قضا شوم کزین قید
 صبر انگشم چه چاره سازم
 گر بکشد و گر معاف دارد
 دانی بچه ماند آب چشمم
 در دهر و فنا بود هرگز
 چون بر خیزد بار کرم
 بنشینم و صبر پیش گیرم

ایضا
 بر چهره روان سرشکین نیست
 غوغا کن آخرت جنون نیست
 کت آتش غم در اندرون نیست
 از سوزش سینه برون نیست
 کس را بخلص رهنمون نیست
 کارم دل از یکے فزون نیست
 در قبت او چون زبون نیست
 سیاه که یکدش سکون نیست
 یا بود و به بخت ماکون نیست
 گفتم گمشد فاست چون نیست
 و ناله کار خویش گیرم

ایضا
 دروا که لب رسید جانم
 کس دید چون ضعیف هرگز
 پروانه ام او فغان و خیران
 گر لطف کنی بجای اینم
 جز نقش تو نیست در خیمم
 گر تلخ کنی بدوریم عیش

آوخ که زد دست شد عناغم
 کز هستی خویش در گناغم
 یکبار بسوز و وارهاغم
 در جور کنی سزاغم
 حسرت نام تو نیست بر زباغم
 یاوت چو شکر بود و لباغم

بنا که کار او زین کس برتر است
 و از بیاوردن او زین کس بهتر است
 و از بیاوردن او زین کس بهتر است
 و از بیاوردن او زین کس بهتر است

ایضا
 سار تو تناسل حسن چاداک
 همیشه بتواضع است چاداک
 افتادن آفتاب بر خاک
 خاک شودیم و بهر خاک
 خاک درت از زمین بیدار
 هر از تو توان برید بهسان
 کس بر تو توان گردید خاک
 ۶۶

باری بگذر که در فراق کشته خون من که پاسخ تلخ تو خنده زان چو شمع و خلیق ما خود ز کد ام خیمل باشیم ماضی صباست و لیکن بس دیده که شد در اشتیاق تو مست شراب خواب و مارا نه قدرت با تو بودیم هست بنشینم و صبر پیش گیرم	خون شد دل ریش اشتیاق گوئی شکرست در مذاقت بارے اگر افتد اشتیاق پروانه صفت در اشتیاق تا خیمه زیم در اشتیاق عین نظر و ما اطاعت دریا و غیره در اشتیاق بخوانی گشت ز اشتیاق نه طاعت آنکه در اشتیاق و بنا که کار خویش گیرم

ایضا

طاقت بریده هم گفتیم طاقت زقرار و صبر و آرام آهنگ در از شب زمین پرس بر هر مژه قطره زالماس تقدیر درین میانم انداخت گر کشته شوم عجب مدارید دی بر سر کوی دوست بختی	عشق که ز خلق می گفتیم زانرو که با غم تو گفتیم که حسرت تو دمی گفتیم دارم که بگریه سنگ گفتیم هر چند کناره میگرفتیم سن خود ز حیات در گفتیم خاک قدمش بدیده گفتیم

اول دل پرده باز
 دست بر سر نهادیم
 تا دست بر سر نهادیم
 بعد از تو بهیچ کس
 امیدواریم تو عین دوست
 در از تو بهیچ کس
 از جهت تو حیات
 کوی تو در خطه خفا
 چو به تو بهیچ کس
 موئی تو بهیچ کس

و از بیاوردن او زین کس بهتر است
 و از بیاوردن او زین کس بهتر است
 و از بیاوردن او زین کس بهتر است
 و از بیاوردن او زین کس بهتر است

در عهد قیامی که در این
بسیار عهد که این کتاب
و دیگران در این کتاب
خاطر که اگر این کتاب
از پیش قیامی که در این
کتاب از این کتاب

وله ايضا

بر بود جمالت ای مه نو
 چون میگذری بگو بطاوس
 گراف زخم که من صبورم
 دستی ز نعت نهاد و بدول
 یا از دعا شفتان درون آ
 یا متلف مجتبه و نفس
 زین جور و تحکمت غرض چیست
 با من چو جوئے ندید معشوق
 گفتم کنه سم بین که روزی
 در سایه شاه آسمان و تد
 از لفظ من این حدیث شیرین
 بنشینم و صبر پیش گیرم

از ماه شب چهارده ضو به
گر جلوه کنان روی چنین و
دور از تو حکایتیست مشنو
حشمت ز پیمت فتاوه در کو
یا از دل طالبان برون رو
استدقیق محض السو
بنیاد وجود ما کن و رو
نگرفت حدیث من بیک جو
بینی که شوم به خلعتی نو
مهر طلعت و آفتاب بر تو
گر می زرد بگوش خسرو
دنباله کار خویش گیرم

ایضاً

اے سر و بلند قامت دوست
وہ پائے لطافت تو میرا
مازک بد نے کہ مے منگنج

و و و و که شما ملت چه نیکو است
هر هر و سهی که بر لب جویست
در زیر قبا چو غنچه در پوست

کس یار مشربن سخن بود و گماد
ز آن دست که نقش می نگارد
فرو را بسالک سر سپارد
نهی لبی فرو پاشد که انفس بنگارد
تا چشم مجاهدت پاکین

وین صبر که میکنم تا چند
چون گرگ بوی ذب در بند
منم بند نگیر و آدمی من
باشد که چو مردم خردمند
دنباله کار خویش گیرم

این جور که میسریم تا که
چون مرغ بطمع وانه و دردم
اقاوم و مصلحت چنین بود
ستوجب این و پیش از اینم
نشستم و صبر پیش گیرم

ایضاً

در شہر رہے تو مینے بس
در بند تو دوستان مجلس
من جہر تھا السیراج یقبس
خوشبوے کند اذ انقبس
استانہ وان یقبس
دیگر حکنے قباے اطلس
در وصف شامل تو آخر
ترسم منہ تو پائے جن
فریاد دل شکستگان رس
کابین حسن وفا نکر دبا کس
ور نہ بخدا کہ من ازین بس
دنبالہ کار خویش گیرم

امرو ز جفا نمیکند کس
 و دوام تو عاشقان گرفتار
 یا محمد قتی بنار حید
 صبحی که شام جان مشتاق
 استقباله وارن توئی
 اندام تو خود حیر بر چین ست
 من در همه قولها قضایم
 جان در قدس گنم و لیکن
 آخر بزرگات تند رسته
 ساع صاحب حسن در وفا کوش
 من بعد چنین مکن کزین پیش
 بنشینم و صبر پیش گیرم

[illegible]

و نبال کا رخ
المیضا
لے دل زہر سزا عید کرد
کانه طلب و فاکند
چرخ را چرخ زوسه و زخم فاشین
دیدن که چو نه حاکم اند
پای کعبه عشق روی دارد
ایام عشق در غایت
ازین همه بیخبر
بسیار

بسیار کسیه مفید کرده است
صلحت میان کفر و اسلام
سزایش گران کن که کریم
باورد تو ام خوش است زیرا که
گفتی که صبور باش پیهات
هم چاره تحمل است و تسلیم
بنشینم و صبر پیش گیرم

و در آن سپهر لا جورد
با ما تو هنوز در بند
اشرار به بندگی و جور
هم دردی و هم دوا می در
دل مو ضعیف بود بر
و رنه بکدام جسد و مرد
دنباله کار خویش گیرم

ایضا

بگذشت و نگه نکرد با من
و در گرس مست نیم خوابش
ای قبله و دوستان مشتاق
بسیار که که جان شیرین
گفتم که شکایتی بخوانم
کاین سخت دلی و دست مهر
دیدم که نه شرط مهر با نیست
گر سر برد و فدای پایت
جز وصل تو ام حرام با و ا
گویند از آن نظر پیر

در پای کسان ز کبر دامن
در پیش و بحسرت از قضا من
گر با همه این کنی که با من
در پای تو زیر و اولام
از دست تو پیش پا دشمن
جرم از طرف تو بود تا من
گر بانگ بر آرم از جفا من
دست از تو نمیکشم رها من
حاجت که بخوانم از خدا من
پر هینندارم از قضا من

ایضا

بسیار کسیه مفید کرده است
صلحت میان کفر و اسلام
سزایش گران کن که کریم
باورد تو ام خوش است زیرا که
گفتی که صبور باش پیهات
هم چاره تحمل است و تسلیم
بنشینم و صبر پیش گیرم

بسیار کسیه مفید کرده است
صلحت میان کفر و اسلام
سزایش گران کن که کریم
باورد تو ام خوش است زیرا که
گفتی که صبور باش پیهات
هم چاره تحمل است و تسلیم
بنشینم و صبر پیش گیرم

اینها را که در این دنیا
 می بینیم و می شناسیم
 همه از طلب و در طلب
 در پیش می نهیم که بپوشیم
 من می غایبم و در غایت
 هر چند که بیاورم و بیاورم
 که چون تو بیاوری و بیاوری
 که بیاوری و بیاوری
 هر از همه خلق بر او نیست
 جز یاد تو در حضور من نیست

اینها را که در این دنیا
 می بینیم و می شناسیم
 همه از طلب و در طلب
 در پیش می نهیم که بپوشیم
 من می غایبم و در غایت
 هر چند که بیاورم و بیاورم
 که چون تو بیاوری و بیاوری
 که بیاوری و بیاوری
 هر از همه خلق بر او نیست
 جز یاد تو در حضور من نیست

یا قوم ایستاده و حشام دیگر فرزند سنگ بر جسم ای دولت خالص و حسرت عام پختیم و هنوز کار ما خام تا خود بکجا رسد سر انجام باشد که تو بر سیم نه گام ممکن بود بر آتش آرام می پیم و سخت میشود و دام چون کام نمیدرسد بنا کام و بناله کار خویش گیرم	بر ما همه عیشها بگفتند ما خود زده ایم جام پر سنگ آخرتگی بسوسه ما کن بس در طلب تو دیگ سودا و زمان اسیر عشق صبرست من در قدم تو خاک گشتم و در از تو شکب چست باشد در دام غمت چه مرغ دشته من بی تو نه را خیم و لیکن بنشینم و صبر پیش گیرم

ایضا

ما اطبیب خاک جل باریک شرم آمد و شد بلال باریک و اند قلمت نی باینگ چندین نگنند بر مایک ترک تو بر بخت خون تاجیک لایات بشکست اعا و یک هم روز شود شبان تاجیک	گفتار خوش و لبان باریک از روی تو ماه آسمان را یا خوار رستم بسیف لخط از بهر خدا که مالکان جور شاید که بپادشاه بگویند وانی که چه شب گذشت بر من با این همه گریجات باشد

اینها را که در این دنیا
 می بینیم و می شناسیم
 همه از طلب و در طلب
 در پیش می نهیم که بپوشیم
 من می غایبم و در غایت
 هر چند که بیاورم و بیاورم
 که چون تو بیاوری و بیاوری
 که بیاوری و بیاوری
 هر از همه خلق بر او نیست
 جز یاد تو در حضور من نیست

خوبان جهان هر بدیدم
 پیران جهان نشان ندادند
 ای آنکه بساغ و لبسری در
 چندین شجر و فاشاندم
 آوازه من ز عرش بگذشت
 از رستن من غمت نباشد
 باز آیم اگر دهم اجازت
 بنشینم و صبر پیش گیرم

مثل تو بتاسیکه دگر نی
 چون تو دگر ب هیچ قرنی
 چون قد خوش تو یک شجر نی
 وز وصل تو دره ثمر نی
 وز درد و دلم ترا خبر نی
 وز آمدن تو خود اثر نی
 ای راحت جان من دگر نی
 و نهاله کار خویش گیرم

ایضا

شد موسم سهره و تماشا
 کان فتنه که روی خوب دارد
 صاحب نظرے که دید رویش
 دانی کند قبول هرگز
 چشم از سپی دیدن تو دارم
 از جور رقیب تو نشانالم
 سعدی غم دل نهفته میدار
 گفت ست مگر حسود با تو
 من نیز اگر چه ناشکیبم
 بنشینم و صبر پیش گیرم

برخیزد و بیا بسوے صحرا
 هر جا که نشست خواست غوغا
 دیوانه عشق گشت و شیدا
 دیوانه حدیث مرد و انا
 من بیتو حسم کنار و ریا
 خاست نخست و بار حرما
 نام نشوے ز غیر رسوا
 ز نهار مرد و از این پس آنجا
 روزی و برای مصلحت را
 و نهاله کار خویش گیرم

نما شد

دیوان حضرت خواجہ قطب الدین بختیار کاکی
کلام پرتاثر۔

دیوان حضرت احمد جام۔ زندہ پیل خیل عارفان
دیوان خواجہ معین الدین چشتی۔
دیوان نایاب محض عنایت ایزدی سے اس طبع کو
شہر کا طبع ہوا۔

دیوان حضرت غوث الاعظم۔ پیر دستگیر
شیخ محی الدین عبدالقادر گیلانی قدس سرہ۔
دیوان مخفی۔ استاد اہل زبان کا کلام ہے از
جلوہ طبع مخفی چشتی اور جو نادان فک کا کلام نہیں لکھتا
وہ نادرست ہے تذکرہ نشہ ظاہر ہے۔

دیوان مہتاب۔ از سخن بزرگ فکر منشی متابای
شری و استویہ رئیس کثرہ۔

دیوان موزون۔ از خوش فکری عالیجناب راجہ
رام نرائن شری و استویہ مکرے۔

جوہر معظم۔ یعنی دیوان مرزا گل محمد مکرانی اہل
زبان اور اسکے ساتھ منشی جوہر سنگھ کا کلام ہے جو
تلاذق مراد صاحب سے ہے۔

دیوان کشفی از جلوہ خیال بلند مولوی شاہ سلامت اللہ
دیوان ہلالی۔ کلام اہل زبان۔

خیال بیخودی۔ دیوان منشی سیتل سنگھ
بنارس بیخودی تخلص۔

دیوان قاسم۔ کلام سرکردہ شعرا سے نامی زمانہ
ملاقا قاسم دیوانہ۔

دیوان نویدی۔ فارسی غزلیات مفید
یادآور محی ہندیان۔

رباعیات عم خیام منشی یہ رباعیات شاعر داوین
اور استادوں کے کلام کے اعلیٰ درجہ کی ہندی ہیں۔

اختراع جدید۔ صنائع شعری میں نادر کلام ہے
از جلوہ نور طبع اے کشن کمار رئیس ضلع مراد آباد۔

قصائد حبیب نظام۔ نواب نظام الدولہ
محمد مردان علیخان۔

قصائد مفتی خان مصنفہ مولوی عبدالاحد۔

قصائد میر فوارید مصنفہ منشی فضل سبغت تخلص۔

قصائد عرفی۔ منشی مصنفہ جمال الدین عرفی
شیرازی۔

قصائد بدر چاہ۔ منشی مع فرہنگ مصطلحات
ساقی نامہ ظہوری۔ منشی۔

قران السعدین۔ منشی مصنفہ میر خسرو دہلوی۔

کلیات و دواوین اردو

کلیات انشاء السرخان۔ یہ نتیجہ طبع شاعر نامی
بذلہ شہج میر انشاء اللہ خان انشاء تخلص ہے جو نواب

سعاد علیخان میں ٹپے مقرب حاضر جواب تھے۔

کلیات النساخ عمدہ کلیات حسین نادر ساکن شمال تھیں

۱۔ شاد شہرت ۲۔ سخن سہرا ۳۔ انشاء النساخ ۴۔

مغرب دل ۵۔ دفتر ہیشال ۶۔ سرگنج تواج ۷۔

چشم فیض ۸۔ قند پسی ۹۔ زبان بخت ۱۰۔

قطرہ غیب از جلوہ گری طبع وقاد مولوی عبدالغفور خان بہادر۔

کلیات سودا قصائد ثنویات و دواوین رباعیات

از کلام آج الشعراء رفیع السودا مستند الکلام۔

کلیات نظیر۔ اکبر آبادی۔

کلیات ترازب۔ مجموعہ حبیبی چہند کتاب ہیں۔

۱۔ دیوان ۲۔ عاشق صنم ۳۔ طہر بان ۴۔ شجرہ قادریہ

کلیات صنعت کلام شاعر مستند میان کریم الدین صنعت

کلیات ناسخ۔ دو دیوان غنیمت اور حاشیہ نتیجہ طبع نام

ناسخ مستند لکھنوی۔

کلیات انش۔ طبع از شہزادہ نامی خواجہ صدر علی

انش کلمنوی معاصر ناسخ۔

کلیات نظام۔ کلام سخنور خوش فکر نواب

محمد مردان علیخان بہادر۔
 کلیات تسلیم۔ حکان نام تاریخی نظم اجماع نتیجہ
 خوش فکری زبان آدم بلند خیال منشی امیر احمد شاکر
 حضرت نسیم دہلوی۔
 کلیات میر تقی۔ استاد مسلم المصنوع کا کلام
 بعد نظر ثانی مکرر چھپا۔
 کلیات طفر۔ کلام الملک الملک الکلام چار جلدیں۔
 ۱۔ جلد اول و دوم یکجائی۔
 ۲۔ جلد سوم و چہارم یکجائی۔
 کلیات مومن خان۔ جدید الطبع۔
 بہارستان سخن۔ اسمین مین استاد و ن کا
 کلام ہی مطبوع و ہفتافہ غزلین۔ آئینہ انامش ناسخ
 ۳۔ خواجہ حمید علی آتش۔ ۴۔ مہدی حسین خان آباد
 بڑے معرکہ کا مجموعہ ہر استاد نے زور طبع دکھایا ہے
 بہار تہذیب بلا مرجع کہنا سہا ہے۔
 دیوان گویا۔ از طبع آدرسالہ ارفیقہ محمد خان گویا
 شاکر خواجہ وزیر نازک خیالی۔
 دیوان رند مسمی بہ گلستانہ عشق۔ کلام نواب
 سید محمد خان رند شاکر خواجہ حمید علی آتش۔
 دیوان قدا۔ از موج خیزی وقاد مولوی فدائین
 وکیل عدالت دیوانی۔
 دیوان غافل۔ کلام غنومیا آتش فنانہ منور خان غافل
 دیوان ذوق۔ از نتیجہ فکر سخنگو عالی خیال
 سید ابراہیم علی ذوق۔
 دیوان مہار عرب۔ در محامد خاتم الرسالت
 مؤلفہ حاجی محمد زبیر مصطفی آبادی۔
 دیوان لطف۔ یا کیزہ دیوان غزلیات مع
 معراج نامہ محمد سرور کاشانی مصنفہ حافظ محمد علی بیلو
 ایضا۔ فہرست سوری غزلیات عام روینو کی محامد
 خاتم المرسلین بین۔

دیوان ہمنجار سالک۔ محمد کلام از مرزا
 شہ بان علی بیگ سالک۔
 دیوان نیاز۔ از روشی صفائی طبع نازک سپند
 شاہ نیاز احمد بریلوی نیاز۔
 دیوان محزن شوق۔ غزلیات مطبوع ذوق دہلوی
 مصنفہ ہر چند را ایک کالم میں طام ذوق دوسرے کالم میں کلام ہر چند۔
 دیوان شہیدی۔ مصنفہ کرامت علیخان شہیدی
 دیوان امیر۔ مسمیٰ برآۃ الغیب۔ ۱۱
 میر احمد امیر غلص۔
 دیوان غالب دہلوی۔ کی مرتبہ یہ دیوان
 مختلف مقامات میں چھپا اور پری خواہش سی کا
 اور ہنوز خواہش خریداران اس طرح ہے کیونکہ ہر
 عالی پایہ مرزا اسد اللہ خان دہلوی کا کلام حکما مثل و
 نظیر نند و ستا ہر تہذیب مطبوعہ مطبوع نظامی و نقل موکرات طبع
 دیوان نشاط الاحباب۔ مصنفہ بابو میر گویند سہا
 دیوان جرار۔ مصنفہ مرزا حسین بیگ غلص جرار۔
 دیوان امیر خرد۔ مصنفہ سید امیر الدین امیر۔
 دیوان قلق مسمیٰ بہ نظم عشق۔ کلام استاد
 کامل آفتاب الدولہ خواجہ اسد غلص قلق۔
 دیوان واسطی۔ نادر کلام مولوی سید
 فضل رسول خان تعلقدار سندیلہ۔
 دیوان جاشق۔ کلام لطیف ازین پلٹ
 کنجیالال غلص عاشق۔
 دیوان خواجہ میر ورو۔ شاعر صاحب باطن
 دیوان سحر اسرار حقیقت۔ رفعت سید مجتبیٰ
 مصنفہ قاضی علی احمد غلص صل علی۔
 دیوان ہشیار۔ مصنفہ کیول رام۔
 دیوان صبا۔ مسمیٰ غنیمت آرزو۔ از میر وزیر علی صبا
 دیوان نواب علاء الدولہ سید محی الدین خان بہادر
 غلص فقیر عرف نواب بوڑھن صاحب۔

